

TRĂIASCĂ 1 MAI!

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Scinteia tineretului

Anul VII

Nr. 18 (203)

12 pagini — 3 lei

Simbătă

2 mai

1987

SUPLIMENT LITERAR-ARTISTIC

SĂRBĂTOAREA MUNCII ȘI A TINEREȚII REVOLUȚIONARE

Ziua de 1 Mai — sărbătoarea muncii — găsește în acest an poporul român, toți fiii României socialiste angajați plenar în înlăptuirea exemplară a grandioasei opere de edificare a socialismului și comunismului, de înlăptuire a istoricelor hotărâri adoptate de Congresul al XIII-lea al partidului. Noi toți trăim această zi deosebită cu sentimentul mării răspunderi pe care o avem față de destinele țării, față de viitorul poporului cărui îi aparținem, succesele repurtate pe frontul muncii pentru țară dind mărturie grăitoare despre spiritul revoluționar și patriotic care ne animă, despre măsura în care înțelegem imperatiile timpului pe care-l trăim, răspundem prin fapte înflăcăratele chemări ale secretarului general al partidului, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, adresate nouă tuturor, de a ne face întotdeauna datoria față de țară și popor.

Anul acesta sărbătoarea muncii poartă încălețatura firească, necesară a problemelor complexe ridicate de procesul dezvoltării noastre economico-sociale și pe care trebuie să le rezolvăm în condiții optime. Se știe, problema cardinală, care le subsumează pe toate celelalte, este problema dezvoltării intensive a României, ceea ce înseamnă trecerea la o nouă etapă istorică în construcția socialismului și comunismului în țara noastră. Aceasta este imperativul actualității și perspectivei poporului român iar exigențele care decurg din opțiunea politică pentru această cale de înaintare spre progres și bunăstare este justificată și de bogăția și experiența acumulată cât și de resursele și posibilitățile de care dispunem. Totodată, este marea problemă de conștiință și faptă a întregului popor și a fiecăruia dintre noi în parte. Tot ceea ce investim, material și spiritual, moral și ea inteligentă creștere constituie șansa împlinirii aspirațiilor și idealurilor noastre, izvorul durabil al prosperității și fericirii poporului român. Iată de ce, după cum alit de insistent și cu putere de convingere sublinia tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, eforturilor tuturor oamenilor muncii trebuie îndreptate spre accelerarea ritmului și creșterea calității dezvoltării noastre economico-sociale în toate domeniile.

Sărbătoarea muncii este în acest an un moment și de bilanț dar și de angajament mai ferm, plenar față de cerințele dobândirii noii calități a muncii, ale unei eficiențe economice superioare. Cincinalul ale cărui obiective le realizăm este cincinalul deschis amplu spre aplicarea pe scară largă a cuceririlor științifice și tehnice contemporane, spre promovarea neîngrădită a noului la fiecare loc de muncă, în gândire și viață, reclamă ridicarea la nivele de competitivitate și performanță a pregătirii profesionale, dar și politice și morale, a tuturor cetățenilor patriei. Astfel, ne revin fiecăruia, ca îndatoriri zilnice, mai buna gospodărire a avuției naționale, a proprietății socialiste, sporirea investiției de inteligență, răspundere și inițiativă în tot ce facem, în tot ceea ce avem de făcut. Nu există problemă mai presantă decât permanenta perfecționare a muncii, intensificarea eforturilor creatoare astfel încât produsele noastre să fie comparabile cu realizările de vîrf pe plan mondial. Dispunem de tot ceea ce este necesar pentru a atinge acest obiectiv, marile succese de pînă acum demonstrind pu-

țerea noastră și de asemenea încrederea în noi înșine de a înainta în ritm susținut spre cotele civilizației și progresului în consens cu idealurile și aspirațiile pe care le avem. Prin munca și creația de fiecare zi, în sistemul democrației muncitorești revoluționare, practicăm preluțindeni unde ne cheamă țara, unde trebuie să făurim valorile materiale și spirituale ale socialismului noi sintem chemați să trecem cu succes examenul exigent al spiritului revoluționar și patriotic, manifestîndu-ne încrederea neclintită în marea cauză a triumfului idealurilor socialiste și comuniste în România — cauza Partidului Comunist Român, conducătorul încercat al destinului noastre comuniste, centrul vital al întregii noastre națiuni.

În viața poporului nostru, a tinerei sale generații, avînd o semnificație aparte, sărbătoarea muncii se asociază cu ziua de 2 Mai, Ziua tineretului Republicii Socialiste România. Nu este deloc întâmplătoare această asociere, dimpotrivă, ea marchează în mod grăitor identitatea revoluționară și patriotică a tineretului din România, identitate avînd drept emblemă tutelară munca, creația, împlinirea prin eforturile puse în slujba poporului și patriei socialiste. Pentru tineretul României socialiste, crescut și educat de partid, format în spiritul înflăcăratelor chemări și îndemnuri, orientări și indicații ale celui ce ne este părinte și îndrumător apropiat — secretarul general al partidului, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, șansa muncii înseamnă totodată datoria muncii, minunatele condiții ce ne sînt asigurate, de formare și afirmare, de realizare și împlinire multilaterală datorîndu-se grijii partidului, personal tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU. Răspunsul tineretului, al organizațiilor lui revoluționare la aceste minunate condiții trebuie să fie și este, după cum arată tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU în cuvîntarea rostită la Adunarea solemnă consacrată aniversării a 65 de ani de la crearea U. T. C. și a 30 de ani de înființarea U.A.S.C.R., angajarea totală, fără preget în marea operă făurită de poporul român, sub steagul glorios de luptă al partidului. Împreună cu întregul popor, cu toți oamenii muncii, tineretul României, în întreprinderi, pe șantier și ogoare, pe băncile școlilor și facultăților, în laboratoare și institute de cercetare, în amfiteatrele muncii pentru țară demonstrează zi de zi că este un factor activ în construcția socialismului în România, viitorul însuși al poporului. Sărbătoarea muncii din acest an și, totodată, Ziua tineretului, sînt pentru noi toți, tineri și mai vîrstnici, bărbați și femei, prilejul reinnoirii legămîntului solemn de a face totul pentru înlăptuirea exemplară a politicii partidului, pentru transpunerea în practică a sarcinilor și obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea, pășind cu fermitate și încredere pe drumul trasat de partid, de secretarul său general — drumul victorios al edificării socialismului și comunismului în România, drumul îndeplinirii nobilelor idealuri și aspirații de progres, bunăstare, libertate și demnitate pentru noi toți, fiii credincioși ai poporului român, devotați luptători revoluționari și patrioți.

SUPLIMENTUL LITERAR-ARTISTIC

Desen de VICTORIA ARGINT

E tinerețea noastră tortă vie

Prin crez și faptă, cîntec și visare
Noi Patria, datomici, o slujim,
Să se înalțe liberă în soare
Adeverindu-și rostul său sublim.

E tinerețea noastră tortă vie
De idealuri și semet avînt,
Crescuti sintem în cînte și țarie
Din sevele străbunului pămînt.

Din cutedări de gest și gînduri bune
Noi împlețim buchete tinerești,
De-a pururi munca, pacea să-nconune
Acele scumpe plaiuri românești...

ION SEGĂRCEANU

În acest număr

„Patria în mai”, versuri de Rodian Drăgoi; „Tineri ca tinerețea patriei străbune”, reportaje semnate de Monica Teiușan, Ștefan Mitroi și Ștefan Dorgoșan (p. 6-7); „Actualitatea pentru tineret”, pagină de informații, știri, note și comentarii ale manifestărilor culturale-artistice ale acestei săptămîni, dedicate zilei de 1 Mai și Zilei tineretului (p. 2); „Idei în agora” — imperativul creativității ideologice, o dezbatere ce consemnează opiniile lui Ion Mihail Popescu și Alin Teodorescu (p. 10); „Jurnal italian” — Confruntare la Florența — de Marin Mincu (p. 12).

„ANII TINEREȚII, ANI FERICIȚI“

Manifestări dedicate „Zilei tineretului“

În toate parcurile bucurestene au loc în zilele de 2 și 3 mai serbări ale tineretului. Astfel: ● În Parcul Herăstrău, la Titan club, Ecran club, Parcul tineretului și Tehnic club se vor desfășura între orele 18-21. Din programul lor fac parte spectacolele muzical-distractive, momente de muzică ușoară și populară, recitaluri de muzică instrumentală, sevențe de dans modern și dans folcloric, toate reunite sub titlul generic „Primăvara tineretii noastre“. ● Formațiile de amatori ale sectoarelor 5 și 6 vor prezenta pe Platoul cu dale din Parcul tineretului spectacolul cultural distractiv „Armenii de primăvară“. ● Pe platoul Rozmarin, din același parc, formațiile sectoarelor 3 și 4 vor prezenta spectacolul „Flori, cintece, veselie“. ● Discotecile ale tineretului vor fi organizate între orele 14-18 la Vitan club. Casa de cultură „M. Eminescu“, Ecran club și Tehnic club. ● La Teatrul de vară „N. Bălășcu“ vor susține, între orele 17-19, spectacole de brigadă, taraf, muzică ușoară și populară, precum și un program de dansuri formațiile sectorului I. ● Teatrul „C. Tănase“ va susține pe scena Teatrului de vară din Parcul Herăstrău spectacolul „Astă seară se improvizază“ (2 și 3 mai, orele 19). ● În același parc, estrada Miorița și Aleea trandafirilor, un bogat și variat spectacol vor prezenta formații de muzică tinărară, solisti de muzică ușoară, instrumentiști și artiști profesioniști din sectorul I. ● De asemenea, vor avea loc complexe manifestări culturale

pe estrada din Parcul Drumul Taberii, Cernica, Titan, între orele 9-18. Ziua tineretului este marcată, de asemenea, în toate localitățile țării prin intermediul unui variat program de acțiuni politico-educative, cultural-artistice și sportiv-distractive. Din bogatul evantai al acestor manifestări consemnăm doar câteva: ● Comitetul municipal Bacău al Uniunii Tineretului Comunist organizează la Casa de cultură, a științei și tehnicii pentru tineret din localitate un spectacol literar muzical intitulat „Virstele tineretii“. ● Faleza Dunării din Galați va fi astăzi o adevărată scenă pe care va avea loc un carnaval al tineretii sub genericul „Cu primăvara-n suflet“. ● În orașul Craiova va fi prezentat spectacolul muzical-coreografie intitulat semnificativ „Anii tineretii, ani fericiți“. ● Casele de cultură ale tineretului, cluburile muncitorești, estradele special amenajate în parcuri și zone de agrement din întreaga țară vor găzdui spectacole ale formațiilor artistice de amatori și profesioniști. Își vor da concursul, totodată, cunoscuți solisti de muzică ușoară și populară. ● La Clubul tineretului din Oltenița se va desfășura miine un concurs gen „Cine știe câștigă“ cu tema „File din istoria Uniunii Tineretului Comunist, pagini de muncă avântată scrise de tinăra generație în opera de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră“.

hai Mereuță, Ion Chelaru. Sper să cucerim publicul împreună. Cred despre mine că sint un dramaturg norocos.

LIANA COJOCARU

Muzică

● Sonoritățile proprii barocului muzical, învăluite în nota de autenticitate a timbrurilor specifice acelei epoci, și chiar unor perioade precedente, vor fi aduse în atenție de recitalul formației Trio Sonate, programat marți seară în stagiunea camerală a Radioteleviziunii. Anca Iarosevici și Robert Dumitrescu — viola da gamba și Iise Maria Reich — clavecîn vor tălmăci pagini semnate de Johann Sebastian Bach și Georg Friedrich Händel evocând astfel un moment de aur al istoriei muzicii europene, la care vor adăuga o nouă versiune a unei partituri enesimene, simbolizând o altă trimitere în timp spre marile valori ale artei sunetelor.

● De obicei despre tinăra pianistă Olga Bolocan se vorbește în termenii virtuozității și naturaleții interpretative, în cei ai strălucirii instrumentale. Proaspăt absolventă a Conservatorului bucurestean, Olga Bolocan propune — prin intermediul recitalului programat miercuri 6 mai în sala Studio a Ateneului — incursiuni în universul profunzimilor mesajului artistic, al sensurilor adânci, dar și al tablourilor sonore de mare plasticitate coloristică, așiful înscrisând printre alte opusuri Sonata „Appassionata“ de Ludwig van Beethoven și Gaspar de la nuit de Maurice Ravel.

— Ambele saloane vor rămâne deschise toată luna mai. Paralel vom mai vernisa 5 expoziții la Galeria Cismigiu, din incinta Bibliotecii Cismigiu, la Casele de cultură ale sectoarelor 2 și 3, la Dispensarul Diham și la Universal Club. În cadrul „Studioului amatorului“ am programat în aceste zile o întâlnire colocvială pe marginea unei expoziții, care va avea ca obiect de dezbateră „Imagina realizărilor de azi în arta plastică contemporană“.

— Ultima întrebare o adresez na președintelui Asociației de pictorial Vasile Parizescu: ce expoziții personale pregătiți în viitorul foarte apropiat?

— La jumătatea lui mai voi deschide la Galeria de artă din Brăila o expoziție de pictură și grafică cu tema „Peisajul românesc“. Evident, accentul va fi pus pe imaginile brăilene, închipuind portul, vasele, santierele, casele vechi, străzile pitorești dar și noutățile impunătoare ale orașului.

IOANA MORUZI

Revista revistelor

● Revista ilustrată de literatură și artă editată de Ministerul Apărării Naționale, Consiliul Politic Superior, *Viața Militară* (nr. 1, 2, 3, 4/1987), nu se adresează în exclusivitate cititorilor militari, cum s-ar putea crede la prima vedere. Preocupată, normal, să reflecte și specificul vieții și muncii de zi cu zi, al pregătirii politice și de luptă a apărătorilor patriei, în toată complexitatea acestora — ceea ce și izbuteste, la un bun nivel publicistic — *Viața militară*, devine, totodată, de la un număr, la altul, un caleidoscop multifuncțional al fenomenului literar actual. ● Din cuprinsul numerelor apărute în acest an se remarcă paginile „Îndeplinim cu fermitate revoluționară hotărârile Congresului al XIII-lea al partidului, ordinele Patriei, ale Comandantului nostru Suprem!“, „Prezențe ostășești în Festivalul Național „Cîntarea României“ — cuprinzind creații ale condeierilor în uniforme, lucrări premiate la concursul de creație literară adresat tinerilor uteciști ofițeri, maiștri militari, subofițeri, personal muncitor civil, elevi din instituțiile militare de învățămînt, militari t.r. și militari în termen —, rubricile reluate de la un număr la altul ca „Itinerar istoric“ (convoorbirile acad. Ștefan Pascu cu căpitan de rangul III Ilie Manole) sau „Permanent“ (Radu Theodoru), filele dedicate faptelor glorioase de luptă ale ostașilor români pentru apărarea gliei strămoșești, de-a lungul vremii. ● Paginile „Scriitori și cărți“ oglindesc interesul pentru raportarea la problemele actuale ale vieții literare, prin recenzii și notele critice unui colectiv de croniciari competenți, fideli revistei. Să cităm, în limita spațiului: ● „Momentul Dimitrie Cantemir“ (Nicolae Ciobanu), „Istoria militară a poporului român“, vol. III, Editura Militară, 1987, coordonator principal general-locotenent dr. Ilie Ceaușescu, (major Ioan Talpeș), „Sub flamura de tricolor“, antologie de versuri, Editura Militară (Valeriu Buznea), „Balaurul“, de Hortensia Papadat-Bengescu, Editura Militară (Constantin Sorescu), „V de la victorie“, de Doru Davidovici, Editura Militară (Aurel Martin), „Oana“, de Dumitru Almas, Editura Militară (Constantin Tuchilă). ● Foarte bogate și instructive paginile „Vitriniu“: „Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie“ (Petre Ghelmeț), „România pitorească. Printr-o veche capitală: Tirgoviște (Florentin Popescu), „Inscripție la o fotografie“ (Gheorghe Istrate) etc., etc. ● În preajma apropiatei sărbătoriri a Zilei independenței de stat a României și a victoriei definitive asupra fascismului, *Viața Militară* ni se prezintă ca o „rețută culturală“ condusă cu talent de colegii noștri militari, care și-a cucerit, prin valoare, numeroase categorii de cititori.

ALEX R.

Cinema

O zi la București...

...Se intitulează noul film muzical realizat la Casa 5 de regizorul și scenaristul Ion Popescu Gopo. Pretextul istoriei cinematografice îl formează povestea de dragoste a doi tineri. Ea, absolventă de curînd, repartizată la Tulcea, vine în București să-și vadă familia și să-l găsească pe El, iubitul dintotdeauna. Și pentru că și actorii și cîntăreții și scenaristul aveau nevoie de timp și spațiu pentru evoluții de întindere față își caută iubitul în tot Bucurestul. Și-și redescoperă orașul: pe cel de ieri, pe cel de azi, pe cel de miine. Se plimbă cu metroul, se plimbă pe malul Dimboviței albastre, prin parcurile Capitalei și-n noile ei cartiere, pe marile artere și pe străduțe pitorești. Eroina, interpretată de Cesonia Postelnicu, descoperă astfel viața nouă a orașului și pe tinerii lui. Cîntecele compuse de Nicu Alifant, Horia Moculescu, Marius Teicu completează muzica filmului semnata de alți doi reputați compozitori, Adrian Enescu și Dumitru Capoianu. Pină la finalul fericit al filmului evoluează pe ecran actori de mare popularitate și cîntăreți îndrăgiți: Iurie Darie, Anda Călugăreanu, Horațiu Mălae, Dem Rădulescu, Jorj Voicu, Ovidiu Bădilă, Horia Moculescu. Anca Sigartău, Ana Maria Moculescu, Gică Petrescu, Ioana Radu, Angela Similea, Rodica Popescu Bitănescu.

C. LIANA

Teatru

O poveste despre viață

Întîlnire la metrou, de Eugenia Busuiocanu, montată pe scena Teatrului Bulandra de regizorul Petre Popescu și a cărei premieră va avea loc în prima săptămîină a lunii mai este, cum se poate bănuși și din titlu, o piesă de actualitate. Și totuși nu istoria construcției metroului este obiectul dezbaterii ci, după cum ne asigură autoarea, destinele unor contemporani:

— Am scris o poveste despre oamenii de astăzi și despre

FLASH

Primăvara — Anotimpul tineretii

viața lor. Sigur că unele personaje sînt legate de construcția metroului, pentru că sînt muncitori sau ingineri și lucrează la această nouă cale de acces prin subteranul Capitalei, dar problemele pe care ei le au, relațiile de muncă și prietenie, sînt cele ale oamenilor societății noastre. Metroul implică elementul de noutate în viața bucurestienilor prin însăși existența lui, iar prin titlul dat piesei am vrut să sugerez întîlnirea în viață a unor oameni cu un nou fel de a gîndi și a simți.

— Cum s-a născut această piesă?

— Am dorit să scriu despre aspirațiile tinerilor, despre relațiile lor cu generația de vîrstă, și de ce nu, despre conflictele care există între sistemele de gîndire ale diferiților indivizi, indiferent chiar de vîrsta lor. Povestea se născuse în imaginația mea, aveam nevoie de mediu în care s-o plasez. M-am documentat foarte mult în legătură cu nașterea și construcția metroului, m-am întîlnit cu muncitorii și proiectanții lui și cînd am hotărît că perioada de documentare s-a încheiat, povestea mea se schimbase și se îmbogățise esențial. Aveam nevoie pentru demonstrația mea de un mediu nou,

de un element absolut inedit. Acesta mi s-a părut a fi metroul. Cine ar spera, însă, că va găsi în piesa mea o istorie completă a zilelor și nopților de muncă la metrou, se înșală. Este doar istoria unor destine și drama unor oameni.

— Spectacolele dv. au fost jucate cu succes pe scenele bucurestene: Timp și adevăr la Teatrul Mic, care a cucerit un premiu pentru dramaturgie, Cazul Enăchescu, la Teatrul Național, Eminescu și Veronica, la Teatrul Creangă, într-o admirabilă versiune pusă de Marieta Sadova cu Florin Piersice și Leopoldina Bălanuță. A daug acestora spectacolele puse în țară. Cum vi s-a părut totuși această primă întîlnire cu actorii Teatrului Bulandra?

— Sînt mîgălită și orice dramaturg ar fi încîntat să fie jucat pe această scenă. Spectacolul a ieșit după părerea mea foarte bun. Mărturisesc că piesa apărută în revista Teatru nu demult, am rescris-o total în partea a II-a pentru colectivul acestui teatru, pentru actorii lui, îmbogățind-o în sugestiile și idei. Distribuția reunește nume de rezonanță ale teatrului: Dan Damian, Ica Matache, Mihai Căfrîta, Mirela Gorea, Violeta Andrei, Ion Lemnar, Valeria Ogașanu, Adrian Georgescu, Mi-

Plastică

Imagini ale contemporaneității în arta plastică

Asociația artiștilor plastici amatori din București va vernisa în ultimele zile ale lui aprilie „Salonul de pictură, grafică, și sculptură“ găzduit în pavilioanele A și B din Parcul Herăstrău, Zona Expozitoră și „Salonul de artă decorativă“ în sala din Piața C.A. Rosetti 2. L-am rugat pe Vasile Parizescu, președintele Asociației să ne prezinte lucrările și pe autorii lor.

Primul salon are 170 de participanți și mi-ar fi imposibil să-i numesc, iar cel de-al doilea 112 artiști. Lucrările selecționate sînt consacrate Conferinței Naționale a P.C.R. și celei de a 40-a aniversări a Republicii. Expozițiile sînt înscrise în agenda manifestărilor celei de-a 6-a ediții a Festivalului național „Cîntarea României“ etapa de sector (judeteană). Operele selecționate transfigurează artistic marile realizări ale epocii noastre, monumentalele construcții ale timpului în care trăim, sînt imagini ale peisajului natural și industrial al țării, portrete ale oamenilor muncii, compoziții despre munca tinerilor, portrete de tineri. Maternitatea este iarăși o tematică des abordată, chipul mamei, copiii și mama. Avem în ambele saloane opere ce reflectă momente ale întîlnirii președintelui Nicolae Ceaușescu cu copiii, tineretul și oamenii muncii din țara întreagă. Sînt numeroase și lucrările monumentale consacrate luptei pentru pace și grandioaselor realizări ale României în acești ani hotărîtori. Aș menționa în acest sens compoziția monumentală lucrată în lemn „Referendum pentru pace“, compozițiile „Santierul Dimbovița“, „Metroul“, „Cartierul Titan“ etc.

— Cît timp vor rămîne deschise saloanele și ce alte evenimente sînt înscrise în agenda Asociației pentru primele zile ale lunii mai?

Crezul neabătut al independenței și unității

Plasat geo-politic „în calea războiului”, la întretărirea drumurilor de invazie spre Roma și Bizanț, în zona de interferență a marilor regate agresoare ale Europei centrale și răsăritene, zonă devenită ulterior obiectiv și cauză de conflict pentru marile imperii cu pretenție la hegemonia universală ale evului mediu și modern, trăind — potrivit plasticeii expresii a lui Simion Mehedinți — permanent „asediat”, la toate fruntăriile, poporul român a aspirat necontenit, de-a lungul multimilenareii sale istorii la o viață statală independentă și unitară. Popor de agricultori, meșteșugari, mineri și păstori harnici și iubitori de pace, s-a văzut însă adesea nevoit — din epoca formării sale în hotarele vechii Dacii a lui Burebista până în secolele constituirii și consolidării principatelor medievale surori, Transilvania, Moldova și Țara Românească sau Muntenia (cărora, din 1388 i se unise „Țara” românilor dintre Dunăre și „Marea cea Mare” — Dobrogea) — să-și prefacă fierul plugului în tăis de paloș, pentru a-și apăra libertatea, însăși ființa etnică, în fața hoardelor invadatoare, pentru înlăturarea apoi a oricăruia statut de dependență față de marile puteri vecine agresoare.

Eforturile întregului popor român pentru afirmarea neatirării s-au subsumat permanent luptei pentru refacerea unității politice, pentru unificarea tuturor teritoriilor locuite dintotdeauna de români de o parte și de alta a Carpaților și Dunării, pentru înfăptuirea statului național unitar și independent. Independența și Unirea, ca laturi inseparabile ale idealului de viață peren românească, au înscris în cartea de aur a istoriei noastre naționale pagini de epopee, legate de faptele strălucite de arme și strădaniile diplomatice ale unor personalități de excepție ca Marele Mircea Voievod, Iancu de Hunedoara, Vlad Teșeș, Ștefan cel Mare și, indeosebi, voievodul simbol al Unirii — Mihai Viteazul. Luptind uniți, sub sceptrul lor, românii au reușit să stăvilească la Dunărea de Jos expansiunea celei mai mari puteri militare ale evului mediu — Imperiul otoman, ale cărui oști lichidaseră ca state Bizanțul, țările, cnezatele, ducatele, republicile balcanice și regatul Ungariei, obligându-i pe hanii tătari la supunere și pe Habsburgii aflați în defensivă la plata unui tribut.

După aproape două veacuri de luptă, punctată prin strălucite biruințe (Rovine, Vaslui, Cimpul Piinii, Grumazi etc.), raporturile țărilor române (Moldova, Muntenia, Transilvania) cu Poarta au fost relementate în prima jumătate a veacu-

lui XVI. Românii „după ce au respins încercările și armatele acestora — arăta cărturarul umanist Philippo Buonaccorsi Callimachus — s-au închinat prin tratate nu ca învinși, ci ca învingători”. Reluind prevederile armistițiilor anterioare, tratatele „scrise” din anii 1538—1551 consfințeau deplina autonomie internă a celor trei principate, raporturile lor cu puterea suzerană înscrindându-se pe linia relațiilor feudo-vasalice. Ele erau datoare să plătească tribut; ca o răscumpărare a păcii, să nu se alieze cu dușmanii Imperiului otoman, să sprijine oștile acestuia cu contingente auxiliare, provizii (zaharele) și informații și să orienteze o parte a produselor de export, așa-zisele articole „strategice” (oi, vite mari, lemn, ceară, fier, praf de pușcă etc.) spre piața otomană. Sultanii, în schimb, se angajau să le ofere sprijin armat împotriva oricărui agresor, să nu se amestece în problemele lor interne, să interzică supușilor turci să cumpere sau să acapareze proprietăți în aceste state aflate potrivit doctrinei otomane în „Casa Păcii”. În stare de armistițiu, spre deosebire de popoarele învinse ale căror teritorii intrau în „Casa Islamului” ca simple provincii otomane sau de cele din „Casa Războiului”, împotriva cărora musulmanii continuau să poarte „război sfânt” (djihad). Aceste raporturi s-au deteriorat însă pe măsura decăderii Imperiului otoman, redus în secolele XVII—XIX la defensivă în fața noilor competitori la stăpânirea Europei răsăritene și sud-estice; sultanii au încercat să compenseze pierderile teritoriale și să depășească permanenta criză financiară printr-o cruntă exploatare a popoarelor subjugate și încercarea de a aduce bogatele țări române sub o stare de dominație efectivă.

Pretensiilor crescânde ale Porții li s-a adăugat, în perioada amintită, o creștere fără precedent a pericolului extern. Sfînd normele dreptului internațional, sub pretextul că luptă pentru eliberarea popoarelor asuprite, marile imperii agresoare vecine au răpit, în contextul războaielor ruso-austro-turce, între anii 1699—1812, însemnate teritorii românești (Transilvania, Banatul, Bucovina, temporar Oltenia etc.). Era o stare de lucruri căreia românii au înțeles că nu pot să-i facă față decât uniți, Unirea așa cum o înfăptuise Mihai Viteazul și independența, indisolubil legate, fiind fixate ca obiective primordiale ale luptei întregului popor. Cerută, ca urmare a participării directe alături de trupele rusești la războiul anti-otoman, în congresul de pace de la Foc-

șani—București (1772—1773), înscrisă în programul revoluționar al lui „Horea — rex Daciae”, principal obiectiv urmărit de generația lui Tudor Vladimirescu, apoi de revoluționarii anului 1848. Unirea a fost parțial realizată în 1859 când, voința populară a înfruntat tentativa marilor puteri europene de a rezolva „chestiunea orientală” și problema românească în propriul lor interes. Prin înfăptuirea domniei lui Alexandru Ioan Cuza (1859—1866), ea a pregătit social-economic, politico-militar și spiritual declanșarea luptei pentru înlăturarea perimărilor și periculoasei stări de dependență față de Poartă, pentru afirmarea pe harta politică a Europei a noului stat suveran, independent — România, capabil să dirijeze efortul întregii națiuni în direcția înfăptuirii plene a idealului românesc al deplinei unități și independenței așa cum prevăzuse cursul logic, firesc al istoriei.

„Cînd țara va fi în pericol, cînd independența ei va fi amenințată, anunța revista „România militară” în ianuarie 1864, — exprimînd punctul de vedere național în problema apărării, — atunci toți cetățeanul în stare de a purta arme e dator a o apăra și numai acest sprijin al populației poate da unei armate toată tăria și toată puterea morală cuvenite”. Și, într-adevăr războiul independenței din anii 1877—1878 a fost un război al întregii națiuni române, un război în care s-au angajat indiferent de starea socială toate categoriile societății românești, atît din „Țară”, cît și din provinciile subjugate de Imperiul austro-ungar. „Cauza ostașului român — scria „Gazeta Transilvaniei” — este o cauză generală română, victoria lui e a întregii națiuni fie ea risipită în orice parte a lumii” credința fermă fiindcă, după victoria împotriva otomanilor „dorobanții și călărașii români pot porni către Transilvania”, unde întreaga suflăre românească aștepta „să ajungă și acel moment în care să poată serba și marea sărbătoare a reconstituirii, a unității sale”.

Ocazionată de conflictul ruso-turc, sprijinită de convenția impusă Rusiei la 4/16 aprilie 1877, prin care aceasta îi recunoștea practic noul statut, intrarea României în război pentru „independența cea mai absolută” — potrivit ziarului „Timpul” — s-a produs la 9 mai 1877 cînd, de la tribuna Adunării Deputaților, într-un entuziasm de nedescris, Mihail Kogălniceanu, proclama: „Sîntem independenți, sîntem națiune de sine stătătoare... sîntem o națiune liberă și independentă”. Celor 103 000 de ostași (58 700 de luptători ai Armatei de operații, 33 000 ai milițiilor, gărzile civile și gloatele li s-a asociat

efortul întregii națiuni. Societățile românești din provinciile subjugate de Austro-Ungaria au trimis sute de voluntari, ca Moise Grozea și fonduri care, adăugate celor strinse de populație în Țară au atins cifre impresionante: 264 396 de care puse la dispoziție de țărani care au prestat servicii totalizînd 1 045 747 zile lucru; rechiziții în alimente și servicii în valoare de 11 227 098 lei; donații de la muncitori și funcționari de 1 639 798 lei (prețul a 500 000 de puști) etc. Mii de tineri s-au înrolat „cu inimile palpitînde” scria gazeta „Familia”: „Voim să fim independenți pentru că voim să trăim viața noastră proprie, pentru că nu mai voim să pătîmim pentru greșelile altora” exprimate la 9 mai Mihail Kogălniceanu voința națională; și această voință a fost afirmată pe cîmpul de luptă începînd cu data de 19/31 iulie 1877 cînd ca urmare a apelului patetic al marelui duce Nicolae, de două ori consecutiv înfrînt la Plevna, trei divizii române (42 batalioane de infanterie, 32 escadroane, 18 baterii, 5 companii de geniu și alte subunități) sub comanda generalului Alexandru Cernat, au trecut Dunărea. Prin jertfa a 10 000 de tineri căzuți în lăncăstările de la Grivița 1 și 2, Rahova și Opancez, Inova, Capitanovcea, Smîrdan, Targăgik, Belgradgik și Vidin, independența micului stat român a fost răspicat afirmată Europei și o nouă provincie românească a fost readusă la trupul Țării — Dobrogea. Ambițiile marilor puteri, manifeste în prevederile nedrepte pentru români ale tratatelor de pace de la San Stefano și Berlin au fost încă o dată curmate. Imperiile anacronice europene au înțeles din desfășurarea evenimentelor, din entuziasmul și solidaritatea cu care „milioanele de români din Transilvania, Banat și Bucovina” au sprijinit lupta fraților de peste munți — potrivit ziarelor „Der Osten” și „Journal des Debats” — că ceasul eliberării tuturor provinciilor românești se apropie, că, după înlăturarea suzeranității otomane, națiunea română și oștirea sa își vor asuma „misiunea istorică /.../ de a desface de Austria, Banatul, Ardealul, Bucovina”, reconstituind statul român unitar în hotarele vechii Dacii. Prologul epopeei libertății și reîntregirii (1916—1918), războiul independenței din anii 1877—1878, a exprimat voința întregii națiuni române, lăsînd moștenire în timp fiilor acestui pămînt, hotărîrea neclintită de a apăra idealul peren românesc de libertate și unire.

MIRCEA DOGARU

PATRIEI

Ion Cristofor

*Patria mai
presus de orice*

Vinul în pahar
pe o masă de piatră
în fața mării
urcî din el vocile celor
de sub pămînt

și valorile ce spală de pe monede
chipurile a o mie de regi

Un strop de vin
ca singele tău
de tînăr bărbat

de verși uneori pe o plajă
poți să auzi nisipul șoptind
în limbile lor
de oameni singeroși și cruzi

în seara aceasta
în care răsună
liturghia tăcută a stelelor

în patria mai presus de orice.

Vai și amar

Cine și-a pierdut patria
Niciodată nu va găsi o alta.

PIERRE EMMANUEL

Vai și amar de cel care uită
obrajii ei de culoarea pămîntului

miinile ei muncite scoțînd soarele
din cuptor dimineata.

Vai și amar de cel care uită
gustul piinii și-al lacrimii mamei sale
glasul ei înflorînd pădurile și luncile
părul ei cînepiu luminînd
brazdele pămîntului
pe care cu sfială fiul tău calcă
spre a nu-i trezi pe cei care dorm
obosiți de muncă
sau adormiți sub glie.

Din roua morțiilor
din cenușa sfîntă a strămoșilor
din sorii umili ai pămîntului
înaltă sufletul un trandafir
pentru tine maică
patria.

Ce chin mai mare

Ce chin mai mare
decît a uita
gustul apei unui izvor
susurînd
peste oasele strămoșilor tăi
în patrie ?

Cu ce bani și cine poate plăti
spinul scos din talpa copilului
(rătăcînd prin miriști de aur
cu ochii la triunghiul variabil
al giștelor toamna
pe tabla neagră a cerului)
de o mamă suspinînd
și acum
sub pămînt ?

Se întoarce floarea de soare
dinspre astru înspre inima sa.

O, mamă, dulce mamă...

Timpul: „era perioada cind incepuse sa se muncasca in comun si la intovararire”. Locul: un sat din Oltenia, foarte aproape de Pleișta și nu departe de Craiova. Un timp și un loc care își au nu doar subliteratura, ci și literatura lor. S-au cam uitat titlurile negre, dar sint în vogă cele albe; e bine și pentru unele, e bine și pentru celelalte. Cineva care vrea să vină cu imaginea sa (dacă o imagine proprie e posibilă cind obiectul e unul și același) trebuie să cerceteze ca un istoriograf imaginile predecesorilor și ca un istoric epoca însăși. (Dacă a trăit-o, fie și cu inconștienta copilului, e cu atât mai profitabil pentru text.) Talentul se presupune. Jean Băleșteanu e de-al locului, a prins ceva din epocă și, cum lasă a se vedea proza sa, și-a citit și răsedit predecesorii. Talent are — ca să preluăm limbajul lumii sale — cit roata carului, întărită de spițe fără noduri: auz bun, capabil să înregistreze particularitatea dialectală, memorie selectivă, care lucrează în funcție de un proiect compozițional, imunitate la duioșia melodramei, intuiție a psihologiei colective. Cel mai greu trebuie să-i fi fost să lupte cu prestigiul personajelor lui Marin Sorescu (din „La Lilieci”) și ale lui Dinu Săraru (din „Niște țărani”). Urmele frișcă de a nu le calchia vorbirea, comportamentul și felul de a fi se văd cîteodată în „Ani de făgăduință”, primul volum din romanul „Drum în tăcere”, și totuși, țărani lui Jean Băleșteanu „sămăna” cu țărani lui Marin Sorescu și ai lui Dinu Săraru, dar nu „răsar”. Ei fac să se „lovească” timpul și locul (într-un sat oțetesc nu se poate trăi și vorbi decît ca într-un sat oltenesc) și îi desparte accentul existențial.

În satul lui Jean Băleșteanu se întîmplă multe și de toate, dar nimic nu pare a ieși din comun. Lumea lui contradictorie și puternică lasă impresia de firesc. Căsătoriile se fac aici în fugă (pot fi citate mai multe cazuri), fără ca vreun ritual să precedă decizia; el vine (mai) întotdeauna s-o pecetuiască. O petrecere nu e petrecere dacă nu include în program și o încăierare, iar o hărăț (care amestecă injuriile și loviturile, de obicei dure și necruțătoare, căci se termină cu un cap spart și cu o mină ruptă și numai în cazuri fericite cu simple vinătăi) se preface în chiolhan, ca și cum s-ar cere încoronată. Toată lumea se sfădește cu toată lumea, și te miri din ce pricină. Vorba rea cade ca din senin, dar și vorba bună vine pe neașteptate. Băutura e la mare preț. Toiul cu țuică și oala cu vin fac parte din viața de toate zilele. Se bea din plăcere și din obișnuință, de necaz și de bucurie, dar indiferent din ce motiv s-ar bea, într-un strop de alcool încoțeste o sămîntă de scandal. Toti curioși consecințele, toți le acceptă și le filosofează: „— Dom'ne, a dracu băutura... se închină Tănase parcă cerindu-și iertare și dînd și el înainte vina pe băutura, să ne-apucăm noi de cartă... // — Cînd te-mbeți, parcă mai știi ce mai zici... M-a omorît vinul ăla al dumitale, vin tare, nu mi-aș fi închipuit că mă omorîră așa... // — A... e vin greu, dom'ne, își laudă Tănase marfa, dacă te pui cu el... Am vin bun... Eu sint învățat cu el, că altfel...”. Licoarea activează gânduri ascunse, proiecte tînuite, idealuri eșuate, resentimente. Și voințele oțelite se linoaic sub influența lui. De băutura, petrecere și violență se leagă erosul, exacerbă, vital sau pustiu, dotat cu puterea de a origina existența în toată diversitatea ei: un bărbat care refuză o șansă erotică e condamnat la ura de o viață a femeii (lui Tănase Bălan i se infundă de vreo cîteva ori de pe urma Măriei lu' Călegă), iar disponibilitatea erotică poate să facă minuni (aceeași scapă de pușcărie și promovează social). Aceste forțe obscure maniază din adînc satul tradițional aflat în deceniul cinci într-un moment de destructurare și restructurare. Jean Băleșteanu a învățat,

probabil, de la Liviu Rebreanu și Marin Preda să nu le eludeze, dar nici să le fetișizeze. În satul lui, violența și gingășia congrese, iubirea își păstrează un veac de om proștețimea, iar binele, deși hărățuit, își ia revanșa ciclic. Ca în toată literatura pe temă rurală care își merită obiectul, acești țărani nu sint frumosi, ci autentici.

Toți par, de altfel, a fi varietăți ale aceluiasi tip uman. Nu îi individualizează o concepție ireductibilă, ci o protuberanță a temperamentului sau o marcă a caracterului, o virtute sau un viciu. Nevasta care se vîntură familiei și suferă pentru bărbat și copii (Florina Bălan); femeia care parvine prin eros (Măria lu' Călegă); mama care mimează bașca și își protejează fiul care s-a degradat moral în defavoarea celui care păstrează o cumpănă etică (Floarea); tatăl, gospodar, model de imparțialitate,

Țăranul e frumos cind e autentic *)

dar și eros de întîmplări dramatice și grotesce (Costică a lu' Măneai); fratele care, împotriva păcărilor de care nu poate scăpa nimem, e răbdător și generos, eminentă a comunității (Tănase Bălan); fratele care aplică instinctiv în raporturile cu ceilalți, inclusiv cu cei din familie, o strategie machiavelică (Mișu Suflețescu); neamul, pentru care aici e întrebare nu poate primi un răspuns acceptabil (Costicini); proximal ranchiznos care sapă gropă altuia pentru a cîștiga el însuși în ea (Zima); bălăntul, simplă prezență de limbaj (Carla Costierul); văduval care, „zi de zi, colinda satele cîlare pe bicicleta, să mai aflu de vreo mizerie de măciac”, simpla semn al patorocului (Săsoe); tinărul cu înfățișare și biografie doujanească (notarul Havrel) — totuși accepta și alte cîteva neci asomenea lor alchătuier, la cînda opozițiilor temperamntale și morale, o umanitate solidară. Jean Băleșteanu i-a înțeles organizarea. Etichetările personajelor ei nu sint autetice, ci complementare: binele și răul

se „zămintesc” în viața comună, ca și în aceea personală. Nici excepționale, ci bogate: aparența că în viața lor se întîmplă lucruri extraordinare o dă intensitatea cu care ele iau de la capăt și trăiesc același imbold, același gest, același gînd: iubirea Florinei se reinnoiește ca și ura Măriei lu' Călegă, iar generozitatea lui Tănase Bălan ca și machiavelicul lui Mișu Suflețescu. A face din repetitivitate profuziune existențială nu e nici un lucru ușor, nici unul nou în proza cu țărani, dar la Jean Băleșteanu dă impresia de firesc și de inedit. Cum o dă și ideea de a situa existența comunitară sub semnul paremiologiei. Tot ceea ce există și se întîmplă în viața satului (ceea ce e totuna cu ceea ce există și se întîmplă în lume) e dirijat, modelat, expiicat de un principiu nescris, dar sint. Modelul unei societăți omogene, făcută din oameni trași la rîndea, e o utopie. Căci — spune Costică a lu' Măneai — „Lumea toată la fel n-o să poată să fie nîmădată”. Optimismul se dovedește verificat în realitate sau, cum accentuează același personaj, „Să

știe că viața care curge poate fi oprită, pentru a fi contemplată, într-un proverb. De altfel, Weltanschauung-ul tradițional e adus să participe și la rezolvirea chestiunii esențiale a epocii: „inscrierea”. În favoarea ei se interferează două argumente. Unul e naiv și utopic („De membrii de partid nici mînia n-are voie să se ia... Cit ai carnetul în buzunar, mîlița n-are voie să pună mina pe tine...”); celălalt derivă dintr-o experiență istorică imemorială. Personajul care îl exprimă e personajul principal al romanului, Tănase Bălan, personaj mai devreme decît consistent și implacabilitatea mecanicului istoric și-i iese în întîmpinare; la inscrierea în partid („Si de la rason s-a hotărît ca printră ăia să fiu și eu, ce era să mai fac... Acum, s-o spun pe-a dreapta, puteam să spun că nu vreau, cînd partidul m-a ales, și l-am înscris la mîna, nu puteam...”), ca și la inscrierea în G.A.C. („Asta e mersul, degeaba te pușcătoarea... Si mai devreme sau mai tîrziu, tot acolo ajungi...”). Atitudinea lui Tănase Bălan e aceea a pictorului minoritic: asumarea eroică a implacabilității. Reconstrucția n-a explicitat relația și e posibil ca nici măcar să nu fi constat-o, dar intuiția sa a lucrat dintr-un profund instinct această ascendență e singura legitîmă.

La scîm satului, Tănase Bălan e un pionier (ăstare că cu ceva pămînt, e cel din urmă care intră în partid și în G.A.C.) și un emancipat sub raport intelectual (parcurește de cîteva ori, cu refuzate care stîrcoș invidia, întreaga non-căminară locală, de la primar de Stat pînă la președintele de G.A.C.), dar rămîne țăran. El e întotdeauna acolo unde se întîmplă viața satului, și nu ca spectator ci printre protagoniști. Nu e mai puțin țăran în comparație cu ceilalți; este, ca și Moromete, mai profund țăran. Lui îi este dat să actualizeze înțelepciunea comunității, să descopere că soluția morală de a ieși dintr-un anume impas istoric e de a-l asimila și că reacția potrivită la agresivitate e surusul. Tănase Bălan se află în căutarea unui echilibru între valorile cotidiene și valorile „eternale” ale vieții. Această căutare dă existenței sale un sens, iar în perspectivă narativă, vigoare și consistență.

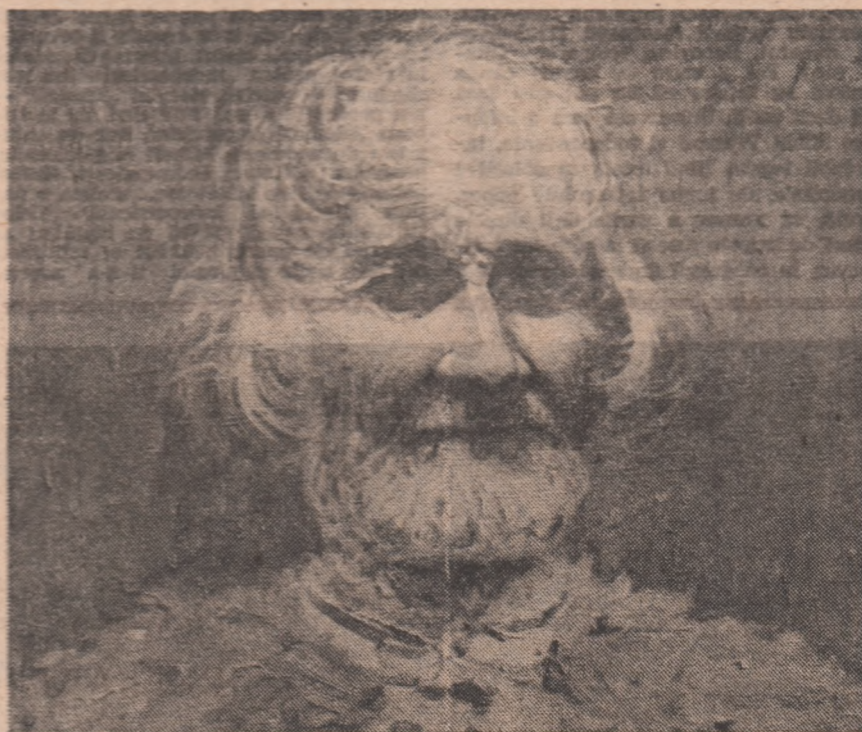
Din „Drum în tăcere” avem descamdată un volum de 300 de pagini. Compoziția e vinjoasă, așa cum îi cade bine unui roman, dar autorul e atent la proporții și își gîndește construcția în fine simetriei. În prima din cele cinci „cărți”, adună întreaga umanitate a satului (prin reprezentanții ei) în M.A.T., ca într-un nod al unei povestiri ce se desfășoară de cînd lumea, pregătind-o (și pregătindu-și în același timp cititorul) pentru ce va să fie. E o idee fericită și originală; de aceea ni se pare că autorul a greșit cînd a lungit această primă carte prin episodul, el însuși alcătuit dintr-o suită de întîmplări, al bolirii lui Nati. Unele lungimi sint și în celelalte cărți, ca și unele întîmplări de un grotesc facil (rațele care se imbată etc.); și de unele și de altele, romanul s-ar fi putut lipsi.

Dominantă sub raport compozițional e combinația de dialog și povestire. Ca în basmul folcloric, descrierea lipsește aproape cu totul. Personajele vorbesc („turie”) între ele și unele despre altele, dar fără a plictisi. Important, în ordine literară, e ce fac și ce spun ele: omnisciența auctorială e redusă astfel la strictul necesar. Păcat că autorului îi scapă (ca la pag. 95) unele precizări care îi divulează atitudinea față de un personaj sau altul și, mai ales, aceea de antipatie față de Mișu Suflețescu.

Nu știm ce se va întîmpla în volumul următor (sau în următoarele?), dar primul, prin acuratețea și savoare scriiturii, ca și prin tragismul și grotescul vizivului, obligă la a-l introduce pe Jean Băleșteanu printre prozatorii cu „cîntă” ai generației sale.

CONSTANTIN SORESCU

*) Jean Băleșteanu, Drum în tăcere. I. Ani de făgăduință, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1987, Redactor: Florea Min.

VASILE POP-NEGREȘTEANU — „Țăran” din ciclul Virsele omului. Într-adevăr, în arta de valoare, țărani nu sint frumoși, ci autentici

Cartea pentru tineret

Vocația reporterului *)

Debutînd editorial cu volumul de versuri „Marea de vovod a bărbatului” (1976), Dumitru Ion Dincă s-a consacrat, ulterior, reportajului, semnînd volumele „Piramidele Bărăganului” (1983), care a primit un premiu al C.C. al U.T.C., și, respectiv, „Locul de lingă inimă” (1984). Numai că noul său volum „Nevăzuta față a tezaurului de la Pietroasa” este cu mult mai ambițios în proiect și, trebuie să o spun deschis, mai reprezentativ pentru autor, în realizare.

De această dată, Dumitru Ion Dincă urmărește circumscrierea unor valori definitorii ale spiritualității românești din unghiul de conștiință al universalității. Pentru aceasta, el își ia drept reper o afirmație dato-

rată unuia dintre cei mai reprezentativi cărturari și umanisti ai veacului, André Malraux: „Sinteți posesorii unei moșteniri spirituale și istorice fabuloase, ceea ce oferă artiștilor români de aslăzi forța creatoare a unui univers de o puternică inventivitate și rară vitalitate. Dar nu numai artiștilor, ci și poate chiar mai mult istoricilor români, care mi se pare că au în față un teren de exploatare formidabil. Aici, pe acest teren, se pot construi adevărate cariateci care să înalțe istoria românească spre o viziune universală”.

Toate aceste afirmații constituite o premisă fertilă, stimulatorie pentru un demers pe care reporterul îl întreprinde căutînd a descoperi, sau re-des-

coperi această nevăzută față a tezaurului de la Pietroasa. Debutul însuși al întreprinderii sale este schițat sobru, direct, fără efuziuni sentimentale, sau excese stilistice: „Locul unde s-a descoperit celebra «Cloșcă cu pui de aur» n-a imprumutat mai nimic din măreția și extraordinarele aventuri ale Tezaurului. În 1979 sătenii ridică un monument, impresionant prin simplitatea lui, pe care ei au săpat cu dalta o inscripție: În acest loc, în 1837, a fost descoperit tezaurul «Cloșca cu pui de aur» de la Pietroasa de doi pietrari, Ion Lemnaru și Stan Avram. Tezaurul este compus din 22 de piese și cîntărește 29 kilograme. Au avut totuși grijă ca sub temelie, în zona centrală, să scobească o alveolă discretă, acoperită de o lespede care parcă așteaptă să fie dată la o parte de un nou căutător de comori. În dreapta, o cișmea aruncă continuu un suvoi de apă sugerînd, prin meandrele pe care le lasă pe platou, o Urgoaie în miniatură. La numai cîțiva metri, un ochi de poiană cu un fund de amforă gigantică. În rest, pășune zdrențuită de calcare și roci mai dure care parcă nu mai suportă masivul”. În acest scop, reporterul de-

vine, rînd pe rînd, arheolog, istoriograf, scotocitor de documente, dar, mai cu seamă se valorifică în chip convingător drept monografist (ca să nu spunem reporter cu un remarcabil simț epic), al unei aventuri cu totul deosebite ce vizează restitirea unui monument de cultură și spiritualitate către adevărații săi făuritori. În acest fel, Odobescu ne apare cu adevărat un contemporan și este de mirare că Dumitru Ion Dincă nu s-a hotărît încă să facă o monografie mai amplă a tezaurului.

În replică, — și frumoasă replică! — reporterul înserează în același volum și Douăsprezece ipostaze ale vieții pe planeta „Prezent”. E vorba, vedem bine, de o suită de reportaje, de inserții scurte și precise în cotidianul contemporan care vine să ateste ideea că tezaurului istoric de la Pietroasa îi răspunde adevărul de zi cu zi.

Că Dumitru Ion Dincă nu are voie să se oprească doar la asemenea proiecte de pagină ne-o dovedește un excelent reportaj-colocviu intitulat (în chip fericit) Seminar cu... „Prințul F. Brunca Fox”. Reținem de aici această confesiune a reputatului reporter care a fost

Brunca-Fox legată definitiv și deplin de fascinanta și incitantă profesie de ziarist: „A cunoaște viața înseamnă înainte de toate a iubi oamenii, a căuta deci să descoperi viața. De aici poate decurge și curajul reporterului de a serie, lupta lui de a tipări adevărul. Ceea ce le-ar trebui în primul rînd tinerilor gazetari ar fi tocmai dorința lor de a descoperi viața. În felul acesta experiența s-ar contura firesc în cimpul profesional”.

Prin ea însăși, această confesiune — odată consensată — îl obligă pe cel ce a reținut-o ca atare să nu uite încărcătura ei morală și profesională. În ceea ce îl privește, Dumitru Ion Dincă are toate datele pentru a trece de la reportaj la proza autentică, de construcție. Volumul său la care ne referim, nu este decît o certificare a unei vocații care trebuie deplin exprimată.

ȘERBAN CIONOF

*) Dumitru Ion Dincă, Nevăzuta față a tezaurului de la Pietroasa, Editura Eminescu, 1986.

Arta simplității în critică*)

Despre Nichita Stănescu s-a scris foarte mult și din cele mai variate motive, încă din timpul vieții sale. S-a spus, pe cit se pare, tot ce se putea spune și încă ceva pe deasupra. S-au adus argumente și contraargumente. S-a afirmat că poezia sa este una ermetică, dar și că e foarte simplă, că e de natură inițiativă, dar și că poate fi considerată un joc. Poetul însuși a alimentat atmosfera de interes, cu multă diplomatie, regizându-și existența și desfășurând o fastuoasă „demagogie a prieteniei”, stimulând noi valuri de admirație, așa încât se poate spune că pînă la urmă a ajuns să aibă „mai mulți admiratori decît cititori”. Mulți dintre ei îi acceptă necondiționat valoarea și nu-i mai deschid cărțile spre a nu fi contrariați. Opera însăși are granițele incerte, căci poetul a răspindit cu dărnice producții sale în cele mai variate periodice sau moduri, le-a dăruit prietenilor, a colaborat cu diverși autori din țară și din străinătate, fiind prin vocație „un improvizator și un amator de succes imediat”. În calea criticului ce ar încerca să studieze opera sa se ridică dificultățile lipsei „de convergență a exegezei existente” și „o dezordine (filologică) în care se află opera propriu-zisă”. O altă dificultate, chiar mai importantă, ar fi „gîndul că se adresează unui cititor care nu are starea de spirit necesară pentru a înțelege poezia lui Nichita Stănescu” și căruia această poezie de o izbitoritate nouă îi pretinde să uite ceea ce poate nici n-ar fi trebuit să învețe despre poezie.

Am rezumat mai sus capitole de deschidere al primei lucrări critice foarte importante referitoare la creația poetului, apărute după moartea sa — „Introducere în opera lui Nichita Stănescu” de Alex. Ștefănescu. Lucrarea apare într-o „serie de mare accesibilitate” a editurii Minerva, serie care „publică studii de inițiere în opera scriitorilor români fundamentali”. S-a întimplat uneori ca tocmai în această serie să apară studii groașe, doctorale și pretențioase, trădînd spiritul și intențiile ei. Din acest punct de vedere, lucrarea lui Alex. Ștefănescu este de la bun început un succes, căci stilul său critic se caracterizează prin claritate și eficiență, precum și printr-o mare plasticitate. Din nefericire un asemenea stil simplu (dar deloc simplist) a putut fi caracterizat în chip exagerat drept „popularizator”, mai ales că există astăzi la noi și aiurea un gust al pedanteriei critice, al citatelor rare, al prețiozității, iar în multe publicații putem vedea proliferînd comen-

tariile bombastice, suprasaturate de neologisme stridente și de formulări pretențioase, care cel mai adesea nu au nici o legătură cu obiectul lor. Este necesară de aceea o mică zăbavă asupra metodei critice a autorului acestei monografii a operei unuia dintre marii poeți ai secolului nostru. Această metodă se caracterizează în primul rînd printr-o abordare fără complexe a literaturii, care nu este considerată niciodată mai mult decît literatură. Dar, cum ar fi precizat E. Lovinescu, nici mai puțin. În precedenta sa carte, „Dialog în bibliotecă” (unde aflăm și un scurt eseu despre Nichita Stănescu, în care întredem unele dintre ideile directe ale lucrării mai ample de acum), criticul își expune într-o formă agreabilă, printr-un dialog socratic, ideile, insistînd asupra literaturii moderne, cu care caută să-și familiarizeze cititorul. În viziunea sa, literatura rămîne o „imitație inventivă”, ceea ce poate duce la concluzia normală că rolul criticului literar ar putea fi (și chiar este) acela de a demonta „la vedere” mecanismul invenției. Cu precizarea că la sfîrșit, printr-o mișcare abilă, mecanismul trebuie montat la loc și chiar făcut să meargă, ceea ce criticul în discuție reușește.

Cartea sa despre Nichita Stănescu reprezintă o pledoarie pentru un mare autor modern, dar și pentru poezia modernă în general. Discutînd opera poetului, Alex. Ștefănescu reflectează constant asupra condiției creației în secolul nostru. În ceea ce privește poezia lui Nichita Stănescu, prima operație pe care o face este una „arheologică”, de dezgropare a operei din mormanul sufocant de exegeze, articole și mai ales de

prejudecăți critice sau publice. Operația următoare este una a curățirii de zgura acestor prejudecăți și de dezvăluire a operei în toată simpla ei complicație, dacă se poate spune așa. Tonul este învălitor pedagogic, asumîndu-și riscul enorm al simplității.

Alex. Ștefănescu continuă în chip riguros un program critic ferm, schițat în liniile sale generale încă din prima sa carte (cea de acum fiind, de nu ne înșelăm, a șasea), unde eseu despre Nichita Stănescu se (sub)intitula „Din punctul de vedere al oamenilor”, încercînd o „umanizare” a unui univers poetic la prima vedere intimidant, o familiarizare a cititorului cu o poezie care are capacitatea „de a soca pentru a ajunge la o comunicare firească”. Intenția criticului merge însă mult mai departe (și în aceasta constă spiritul polemic cert al cărții sale), intrucît, cu aerul că vorbește unui cititor pe care vrea să-l inițieze (și face, fără îndoială, acest lucru) el se adresează mai ales „inițiatului”, „specialistului” cu mintea imbecilă de prejudecăți teoretice devenite cu timpul obstacol fatal în calea receptării firești a fiorului literaturii moerne.

Ideile avansate sînt nu doar juste, ci și nuanțate și, în fond, deloc exclusiviste. Cu lipsa de complexe care-l caracterizează, dar și cu inteligență vie, criticul caută să definească la început, prin cîteva date biografice, dar și pe calea unor discrete sugestii psihanalitice, o personalitate de excepție și să explice „miracolul”. Detectează astfel la Nichita Stănescu un „tropism al plăcerii”, concretizat în năzuința (ca fel fundamental de a fi) de a se afla în centrul atenției. Conjugată cu împrejurările epocii, aceasta s-a materializat în opțiunea pentru literatură, care oferea atunci șansele cele mai mari (și mai rapide) de realizare de excepție. Tot pe o idee psihanalitică nederarată se axează evidențierea rolului „complexului Labiș” în opțiunile stilistice ale poetului. Pe de o parte, Labiș este

văzut ca un spirit responsabil, masculin, față de care Nichita Stănescu apare ca un spirit feminin, incapabil de a-și asuma grave responsabilități. Pe de altă parte, Labiș reprezintă pentru poetul „Necuvintelor” un complex creator în accepția bachelardiană a termenului, adică un complex al lui Prometeu, definit de Bachelard însuși ca un „complex Oedip al vieții intelectuale”. Obsedat de succesul lui Labiș, neputînd să-l depășească pe propriul său teren, Nichita Stănescu a depășit pînă la urmă tradiționalismul de fond al acestuia, inventîndu-și un nou mod liric.

Cartea lui Alex. Ștefănescu nu are ca prim scop analiza (și cu alit mai puțin analiza exhaustivă) — cu toate că aspectul analitic este important (extrem de pătrunzătoare sînt, de pildă, comentariile unor poeme ca „Pierderea cunoștinței prin cunoaștere”, „Trepte”, „Miraj de iarnă”, „Prăbușirea unui vultur într-un om”, „Poetul ca și soldatul” etc.). Ea caută mai ales să definească un mod liric nou, original, șocant și poate chiar contrariant. Vrea să dovedească faptul că poetul nu este „un meteor din alte lumi”, ci a fost produs de împrejurările acestui secol. Cartea sa este una de reconsiderare a perspectivei critice și prin aceasta deschide calea (re)interpretării unei opere de acum încheiate. Demersul său nu reprezintă nicidecum o încercare de simplificare a unui mod liric complicat și nu trebuie suspectat că ar vrea să traducă intraductibilul în imagini convenabile. Intențiile criticului merg de fapt în sensul relevării modernității și singularității unui poet.

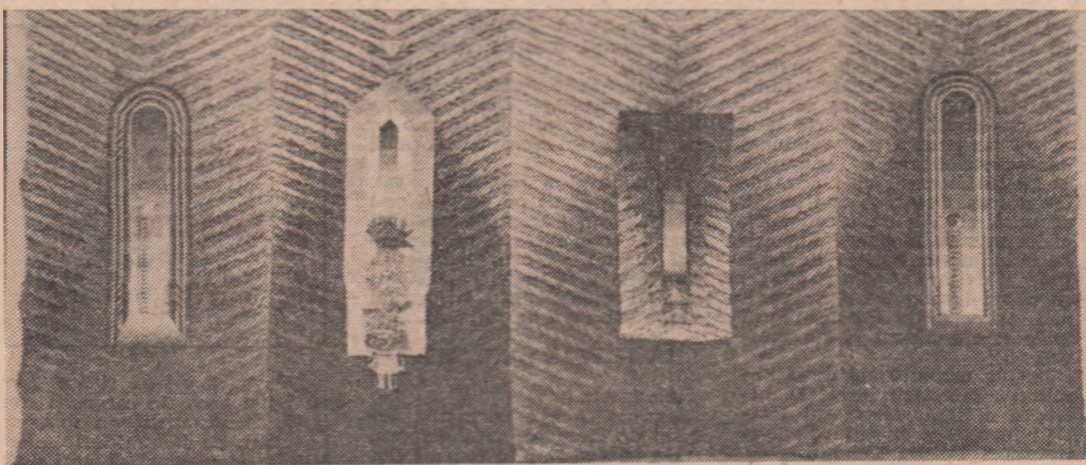
Combătînd ideea unei „evoluții” și considerînd că modul liric al poetului s-a exprimat definitiv de la început, continuînd să-și accentueze contururile, Alex. Ștefănescu procedează la o analiză spectrografică, detectînd șapte componente ale modalității lirice nichitastănesciene: realistă, sentimentală, parodică, abstractă, epică, „poezească” și vizionară.

Aceasta este partea cea mai substanțială a cărții, unde criticul încearcă și reușește în bună măsură să reveleze noua și originalitatea demersului liric nichitastănescian. Cu observația că întreaga demonstrație se desfășoară pe texte (sînt citate sau comentate 85 poeme din 17 cicluri sau volume), pot fi reținute cîteva aspecte ale revoluției produse de poet în reprezentarea lirică a lumii și a eului. Mai întîi se observă că el lărgeste considerabil sfera realității prin preluarea unor sugestii din știința modernă. În același mod este reconsiderat vizionarismul. Sentimentalismul, demonizat în poezia modernă, este, de asemenea, reabilitat, astfel că „toate jocurile de abstracții, toate aforismele, toate solemnitățile de epopee, în sfîrșit, toate enunțurile aparent impersonale” au „un acompaniament sentimental”. Sînt respinse anumite idei critice anterioare, cum ar fi cea a spiritului parodic al poeziei lui Nichita Stănescu (poetul fiind caracterizat de umor, nu de ironie). Poetul este un „prozator” care se realizează „în genul scurt”, prin tipice devieri din „realism” în fabulos și oniric, în vreme ce limba lui este o „ipostază sărbătorească a limbii române”, conferind cuvintelor „o neașteptat de mare libertate, admisă însă — sau chiar sugerată! — de regulile gramaticale existente”. În sfîrșit, ar fi greu de lămurit în cîteva cuvinte toate aceste lucruri. Important pare faptul că se încearcă schimbarea unei mentalități cu care ne apropiem, în mod obișnuit, de un text poetic, căutînd cu înversunare să aflăm „ce a vrut să spună poetul”. Există situații cînd „este inutil (și comic) să întrebăm — ce anume vrea să spună”. Nu vrea să „spună” ceva, ci dă curs curiozității noastre de experimentatori”. Discutabilă rămîne totuși minimalizarea valorii ciclului „Il elegii”, deși aceasta pare a fi o exagerare ce se explică prin dorința criticului de a argumenta afirmația justificată că Nichita Stănescu nu este un „poet de idei”. În schimb nu este nimic exagerat în comparația dintre Nichita Stănescu și Eminescu (deși ea va scandaliza spiritele iconodule), nici în concluzia că asemănarea dintre ei constă în faptul că „au realizat o sinteză artistică a sensibilității epocii lor”.

Cartea lui Alex. Ștefănescu are valoarea unei replici date unei critici complexate în fața mitului incontestabil al unui mare poet al acestui secol, orbită de propria ei admirație care l-a așezat pe un soclu inaccesibil. Dincolo de aceasta, „Introducere în opera lui Nichita Stănescu” are meritul (și curajul) simplității profunde, substanțiale.

TUDOR CRISTEA

* Alex. Ștefănescu, „Introducere în opera lui Nichita Stănescu”, Editura Minerva, 1986.

CELA NEAMȚU-GRIGORAȘ — Ferestrele primăverii

Poezia ca stare de spirit

„Din miturile existenței cotidiene”

„Meditez pe strada bolintineanu din Cluj / strada în pantă dulce / una din fragmentarele mele legături / cu natura...” mărturisesc Virgil Mihaiu, poet deopotrivă sensibil și inventiv, visător solitar și monden frecventator al sesiunilor de jazz, discursiv, dar cu o bine însușită tehnică a discursului, citadin, cu versurile coborîte „în stradă”, dar păstrînd nealterată nostalgia naturii. Poezia lui devine adesea pagină dintr-un jurnal imaginar în care fapte, evenimente, figuri, gesturi și personaje se amestecă în aliajul stării de spirit poetice: „pasiunea pentru muzica anilor '60”, primul disc primit cadou, cîntat de (bătrîni) rockeri, de-acum) Steppenwolf, seminarul despre Hermann Hesse, amintirea primului seminar de literatură germană cu Peter Motzan, o întregă „improvizație” pe tema lupilor (onomastici, muzicali, literari: sînt evocate nume, piese muzicale, titluri) sînt pagini din acest jurnal insolit, cu file îngălbenite de o distanță melancolică.

Acest mod de a inventaria trecutul cu detașare, de a privi prin lentilele textului poetic „exponatele” adolescenței, este particular lui Virgil Mihaiu, poet care nu evocă trecutul, ci emoția poetică închisă în hie-

roglifa metaforei pe care acei trecut a pricinuit-o. De altminteri, poetul pare un nestatornic, un hoinar în căutare de noi aventuri, aduîmcînd noi impresii, pîndînd alte și alte emoții: fată de cel prins în capcana paseismului Virgil Mihaiu are chiar un sentiment de compasiune: „În jurul meu apar colegi de generație / osificați în fostul lor spirit de frondă / devenit carapace, pînă care nu se schimbă...” (Amintiri pe o temă dată). De aici și impresia de „modernitate” culturală; nu o singură dată apar în versurile lui Virgil Mihaiu nume celebre de scriitori, de interpreți de jazz, de compozitori pe care autorul îl frecventează în realitate ori măcar în imaginație. Lumea aceasta de care poetul se simte magnetic atras, fascinat, vrăjit e o planetă ascunsă, un teritoriu al sinesteziei fantastice, un spațiu în care deopotrivă trupul și spiritul plutesc: „fragmente luminoase de text se pierd / în biosfera muribundă, doar saxofonul mai arde / cu ultima respirație și pianul, / cea absentă e balerina, / după zbor vine și ea se prelinge printre sunete / își execută cu cea mai mare precizie repertoriul / la un moment dat steaua ascunsă în buzunar / începe să-ți ardă degetele, /

treci pe altă planetă / vezi bine că aici s-a spus totul” (Dacă n'ar fi, nu s'ar istorisi).

O surpriză aparte creează autorul din modernitatea cu care notează senzațiile și percepțiile și vetustul „grafic” al textului compact, cochetînd cu apostroful și cu I-ul din A — semne, și acestea, ale apartenenței la spiritul nordic, ardelean, desigur, în mod intenționat exagerate.

Dincolo de aceste trucuri, savuroase și expresive, Virgil Mihaiu ni se dezvăluie și cu acest volum un fin arheolog al trecutului afectiv, plin de „vestigii” ale elipelor îndepărtate. Neliniștea lui vine din imposibilitatea de a reconstrui perfect edificiile pierdute sub apele orelor, zilelor, anilor: „Sunt lipsit de forța necesară / spre a-mi reaminti / integral / tresăririle / sufletului din timpul copilăriei. / Lau fotografiile pe rînd / și mă mir câte detalii / au fost totuși păstrate. / Zămbetul aduîmcînd aerul adolescenței. / Degetele puse protector / pe umărul fratelui mai mic...” (Din miturile existenței cotidiene), sau: căteodată e plăcut să-ți amintești măcar / terasa de la costinești cu mulțimile acelea aiurite / călcându-se în picioare în căutarea unor sensuri / care le scapă cu fiecare nouă vară / aglomeratia îți pune o oarecare ordine / printre gîndurile dospite cu anii / cauciucurile autobuselor / tasează asfaltul de culoarea sufletului / soferii repețînd aceleași trasee / aceleași gesturi de acum un deceniu / înțelepciunea ta a fost înmormîntată în camera 112 din hotelul piccadilly / (...) / pe timp

de noapte cerul se varsă în siutghiol / mamaia supraviețuiește pe o limbă de nisip / iar tu pre limba ta vei pieri / cîntînd”. (Ce anotimp preferați).

Tentația escapadelor estivale condimentate cu șlagăre, suvițe de pînă pulberate de vîntul sărat al inserării, exacerbări ale simțurilor incurajate de alcoolul vacanței îl apropie pe Virgil Mihaiu de dorul de călătorie pe care îl încerca Franz Hodjak și, deopotrivă, de modul de notație sec, dar încărcat de plasticitate al lui Dinu Flămînd, pe cînd (iată că m'am molipsit și eu de la grația poetului) seducția sunetelor mi-l reamintește pe înrăit într-ale rock-ului George Stanca; iată o superbă reverie avînd ca substrat magnetismul muzicii: „singur... ochii citesc interview-ul cu Jan Garbarek / (norvegianul căim pe malul fiordurilor unde se află / harpa eoliană) el percepe greutatea moleculelor de ozon / ce se sparg pufoș în auz (muchiile boabelor de orez / sunt departe hrîndînd populațiile altor lumi / aici nordul își savurează liniștea binemeritată) / singur nu mi se vor înfige harpoelele direct în / inimă (...) / sentimentul fraternizării / e mai puternic în solitudine și el se dizolvă / în acizii multîmii; de aceea un / sunet solitar de saxofon se interferează cu rezonanța / cătorva cuvinte aster-nute de бага sub lumina nouă din / anul 1919; pentru o clipă / universul trăiește ideea de echilibru”. (Muzica tăcerii).

Deși fac deseori apel la universul sunetelor, deși jazz-ul

și rock-ul (acesta în mai mică măsură) sînt evocate asidu, versurile din Poeme, volum apărut la Ed. Dacia, 1986, au sînt propriu-zis muzicale; discursivitatea lor ascultă de legile fluxului liber al memoriei. Asonanța, muzicalitatea, eufonia nu vor fi de găsit aici, versurile de acum ale lui Virgil Mihaiu fiind tăiate după eurtimia stărilor de spirit mai curînd decît după canoanele compoziției muzicale.

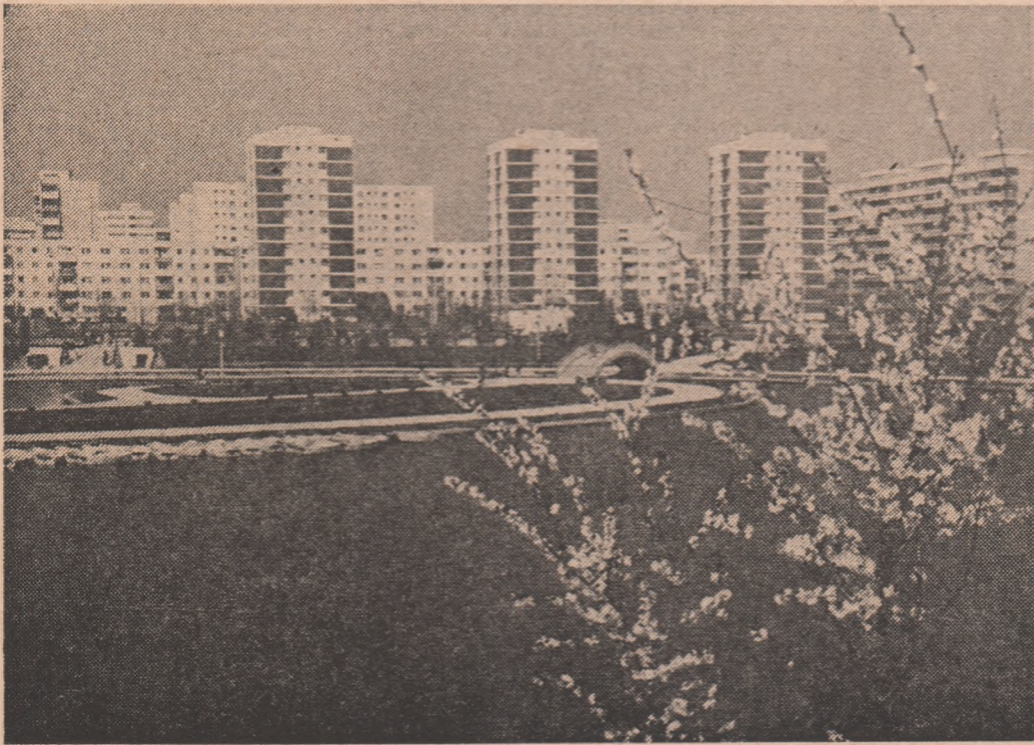
Mereu inventiv, de o prospețime pe care trecerea anilor și a volumelor nu au atenuat-o cu nimic, Virgil Mihaiu reușește și în Poeme texte antologice în care neliniștea și ironia, crisperca imagistică și relaxarea retorică se amestecă în versuri remarcabile ce dau adevărată măsură a talentului său; iată de exemplu, această călătorie într-un Ferry-boat peste Styx: „Ce minunat! Faci referiri la Milton... o, ce te mai / pricepi... Cine e ăla? Ce-a fost Renașterea? Mai / supraviețuiește vreun știutor? Vom instala ghilotina — / pasagerii își caută biletele prin buzunare — dintre / stanțe apar taxatorii — soferul conduce... îi intră / ceața în ochi, nări, urechi; încetul cu încetul se / asfixiază... Cum se cheamă apa asta? Alături plutește / unul căruia deja i-au înțepenit maxilarele”.

Printre cei mai interesați și autentici poeți din nord, Virgil Mihaiu confirmă, și cu acest volum, o vocație creatoare în permanentă agitație.

TRAIAN T. COȘOVEI

TINERI CA TINEREȚEA PATRIEI STRĂBUNE

Sub cerul de acasă

MEREU NEINVINSĂ „TROIA VERDE“

Pădurile vin până în marginea orașului Piatra Neamț. N-ar fi de mirare ca într-o bună zi unele dintre ele să dea buzna pe străzi.

Pe sub maluri de pădure ne strecurăm și noi, într-un microbuz obosit, spre Bicăz. E o zi de început de primăvară. Și de început de lume parcă. Un pic mai devreme a plouat. Adică mai înainte de geneză. Acum, ei bine, acum, răsare din pământ o lumină velină care acaparează, încetul cu încetul, totul. O mină nevăzută descenează de-a dreptul pe ea sate somnoase, măguri și orizonturi blăjine.

Ne iese, în fine, în cale barajul lacului de acumulare. Din depărtare, câtă cu privirea spre noi Ceahlăul. „Sadoveanul munților“, cum îl numește cineva de alături.

Microbuzul se vede obligat să meargă „la pas“. La pas merg și pădurile. Ceva mai repede, însă, fiindcă le descoperim mereu în față, ceea ce ne face să înțelegem că, oricât de rapizi ne-am dovedit la mers, n-o să le ajungem, poate, niciodată din urmă.

INGENUNCHIND ÎN FAȚA UNUI ARBORE

Ionel Dumitrașcu are doar 33 de ani. A absolvit facultatea de silvicultură din Brașov. Ce înseamnă aceea o pădure știa însă mai înainte de a pleca la facultate. Copilărise în preajma ei, așa că nu din paginile cursurilor universitare a învățat el primele lucruri despre viața copacilor. Până să răsfoiască manuale despre păduri, Ionel Dumitrașcu „a răsfoit“ chiar păduri. Pe indecete, cu

ochii și cu pașii. Dar mai ales cu sufletul. Altminteri, nu s-ar fi străduit să se facă inginer silvic. Și, inginer silvic fiind, n-ar fi ținut morțiș să se întoarcă acasă. Putea foarte bine să opteze pentru un combinat de industrializare a lemnului, să se stabilească, nu-l așa, într-un oraș. Oraș? Asta-i bună!, se miră el. Păi ce, zice apoi, pădurile stau în oraș? Ele au de cînd lumea buletin de țară. Buletin de țară aveam și eu. De ce să mi-l schimb? Am venit aici, aproape de Borca, locul unde m-am născut și am crescut.

Azi, la numai 9 ani de la absolvirea facultății, Ionel Dumitrașcu e, iată, directorul Unității forestiere de exploatare și transport Poiana Teiului.

N-ar fi fost greu, adăugă el, să aleg un ocol silvic. Mie însă îmi place să văd repede rezultatele a ceea ce fac. La un Ocol, abia copiii sau nepoții tăi au posibilitatea să-ți vadă roadele muncii. O pădure ajunge să fie cu adevărat pe picioarele ei după zeci și zeci de ani. Trebuie să se adune în trunchiul unui arbore mai multe inele decît anii pe care-i numără viața unui om. La exploatare e altceva. Ai vreme să urmărești drumul arborelui din momentul în care pleacă din casa lui, care este pădurea, până se transformă în cherestea. Să nu fiu greșit înțeles: dragostea noastră pentru pădure e la fel de mare cu dragostea celor care o cresc. E, dacă vreți, o situație asemănătoare cu cea a vinătorilor autentici. E vinător adevărat acela care iubeste animalele, nu faptul de a împușca animale. Tăiem păduri fiindcă, aidoma oamenilor, în locul unei generații trebuie să vină mereu altele. Pădurea este, cum minunat s-a exprimat un poet, mereu neînvinsă „Troie verde“. Legea existenței pădurilor seamănă teribil de mult cu legea existenței oamenilor. Și pentru ele, și pentru noi, vine la un moment dat un anotimp care e ultimul. Odată, vizitînd un combinat de industrializare a lemnului, un inginer mai virentic spunea: cînd intră pe porțile întreprinderii trunchiul unui arbore trebuie să ingenunchem cu toții. Abia mai tîrziu am priceput ce-a vrut să zică inginerul acela. Da, e nevoie să ingenunchezi în fața unui arbore. Saluți, în felul acesta, însăși pădurea, omagiezi vîrsta ei seculară, multele anotimpuri în care ea s-a ținut dreaptă între

cer și pămînt, ducînd necontenit zvonuri dinspre unul spre celălalt.

Toate aceste vorbe frumoase tinărul director Ionel Dumitrașcu le rosteste în vreme ce ne îndreptăm spre inima unei păduri.

Microbuzul a rămas în sat. N-ar fi încăput pe drumul ce-l străbătem noi acum pe jos. Nici soarele, ivit între timp în largul cerului, n-are loc pe el. Se simte însă undeva deasupra călcînd moale pe acoperișul verde sub care ne pierdem.

LA TELEFON : UNIVERSUL

Alo! Alo!

Un om învîrte de mama focului de manivela unui telefon.

Un telefon în plin codru? Da. Unde mai pui că și funcționează! Uite, Haralambie Păvaloia tocmai vorbește la el. Vorbește cu cineva de la unul din orizonturile de sus ale pădurii. Pune apoi receptorul în furcă și, făcîndu-și palmele pîlnie, strigă: fereșteeee!

Atîrnat de un cablu suspendat între arbori, lunecă spre noi trunchiul unui copac. Văzut de departe, pare o pasăre ciudată care, iată, reușește să se țină în zbor fără aripi.

În câteva minute e jos. Haralambie Păvaloia îl prinde cu țapina și, după ce îl desface din strînsoarea scripetelui, îl rostogolește spre grămada de alături. Se repede după asta la telefon și, larăși, alo! alo!

N-o fi vorbind, mă pomenesc întrebîndu-mă, chiar cu pădurea omul acesta? Sau, de ce nu, cu universul.

Cu pădurea vorbește, da, mă încredințează Ionel Dumitrașcu. Pofțiți și dumneavoastră!

N-am atîta îndrăzneală, mărturisesc. Ziua de primăvară e pe sfîrșite. Facem calea întoarsă. Ușor, ușor, lumina coboară înapoi în pămînturi. Imaginea satului și a orizonturilor se subțiază. Piere apoi.

Îmi pare că am rămas pe lume doar noi, cei cîțiva oameni, și ele, pădurile, care continuă să meargă înaintea noastră.

Dar ce se aude?

Parcă sună un telefon în noapte. Probabil, îmi spun, cheamă cineva universul. Poate e chiar Haralambie Păvaloia. Iată, s-a instăpînit din nou liniștea; semn că i s-a răspuns că mitne, încă din zori, va începe o nouă geneză.

ȘTEFAN MITROI

Mi-a plăcut și numele și meseria de țaran

„Lăsați că e bine și așa, cum ați notat acolo în carnetel: Nea Mitu. O să auziți cît mergem pe cîmp, pe la grajduri: „Nea Mitule, vino-ncoa' să vezi dacă ești mulțumit de brazdă“, „Nea Mitule, ia uite taurasul ăsta, nu-s ce are, cam tînjește“. Vedeți? Nea Mitu... E bine, e bine cum ați notat în carnetel. De la centru v-au spus, așa-i? Ei trimiț pe toată lumea aici: „Mergeți la Nea Mitu să vedeți minunea“. De ce rideți? Rideți, rideți, că sinteți tînăr! Dumneavoastră, tinerilor, vi se pare normal ce vedeți în jur, că nu știți cum a fost. Dar au venit pe aici și niște de-ăștia, sociologi sau așa ceva... Și ei erau tineri, dar făceau niște studii comparative, așa că aflaseră din hirtile lor ce fusese mai înainte. Au zis: „Nea Mitule (vedeți, și ei tot așa mă notaseră, de la centru, în carnetelele lor), Nea Mitule, păi domne!, ce se petrece aici, la 'mneavoastră, e o minune!“, „De ce minune, măi, băieți?!“. „Păi, uite, din statistici reiese că satele astea situate pe lîngă orase sînt terminate. Gata! Le-a-nghițit industria. Nu mai sînt sate, niște grupuri de locuințe acolo, un soi de cămine pentru ai de lucrează la oraș și vin doar să doarmă la țară“. Eram cu ei, cu sociologii, chiar unde ne aflăm acum, lîngă borna kilometrică. Eu, tot ca acum, cu bicicleta, ținînd-o de ghidon, că numai cu ea mă deplasez. Unul dintre băieți zice: „Ce scrie aici, pe piatră, nea Mitule?“. „Bră-i-la (mă fac eu a silabisit, ca să-i fac plăcerea), Brăila — 12 kilometri“. „Ei, vezi?“. „Văd, da', nu pentru prima oară! De cînd mă știu, e borna asta aici și tot 12 kilometri au fost între noi și oraș“. „E-o minune domne!“! O minune! nu mai tăcea sociologul. Să faci agricultură — și ce agricultură! — la 12 kilometri de oraș...“

„...mă! Deci tot asta doreați și dumneavoastră să mă întrebați: cum de nu ne-a înghitit

orașul?! Mda... Ia veniți mai încoace, așa, mai în mijlocul drumului, să vedeți mai bine. E puțină piclă, ca la amiază, dar se observă: acolo, clădirile acelea masive, da, da, acelea cu coșurile din care iese fum, ăla este combinatul de celuloză, fibre și hîrtie; iar dincolo (cred că o recunoașteți după cazanele de răcire), aia este marea termocentrală Brăila. În vecinătatea acestor doi colosi trăim; ei sînt primii care au nevoie de forță de muncă din sat, de-abia pe urmă vine municipiul, cu întreprinderile lui, la 12 kilometri... Cred că am reușit să facem agricultură fiindcă n-am luat niciodată industria drept un balaur care ne secătuieste forțele. Am încercat să conviețuim în bună pace: și ea, adică, industria, avea nevoie de forță de muncă și noi, adică pămîntul, Echilibrul la care am ajuns acum l-am cucerit destul de greu. Mai întîi, a fost febra aceea cu care tot țăranul o pornise către industrie. Noi (mai tîrziu, să-mi aduceți aminte să vă spun ce m-a determinat pe mine, și pe alții, să rămînem mereu credincioși pămîntului!) făcusem în 8 martie 1953 C.A.P.-ul... Pe atunci i se spunea G.A.C., dar, tot aia era! Veniserăm fiecare cu ce aveam, eu, de pildă, cu trei hectare de pămînt, altul cu două, altul cu patru, unul cu o vacă, altul cu o oaie. Mare lucru, nu aveam, erau mai multe sărăcii reunite. Ne-am pus pe muncă, o mină de oameni... Trudeam în cîmp de dimineața pînă seara. Cînd se-ntorceau navetiștii de la oraș, după-amiaza, se oreau în marginea brazdei și cite unul mai hazos ne striga: „Trageți voi, trageți și-o să vedeți ce-o să vă dea!“. La început, cam așa a și fost. Am avut fel de fel de președinți, de pe la oraș, care nici că se pricepeau, dar nici nu ne lăsau să lucrăm noi pămîntul cum știam. Nu le plăcea nici lor ce ieșea, deveneau nervoși și se uitau cum n-o întîndă mai repede...“

„...de cînd sînt eu președinte, vreți să știți? Din 1967. Mai înainte, din '59 pînă-n '67, fusesem șef la ferma zootehnică. Cres-team porci, oi, vaci, păsări și turburile la fermă mergeau foarte bine. Cred că d-asta m-au și ales... Mi-am concentrat atenția pe muncile cîmpului. Treburile răvășite de nepricepuți depărtau oamenii de agricultură: se culgea porumbul pînă la Revelion și se căra din cîmp pînă la sfîrșitul lui Ianuarie. E și normal că tinerii întorseseră spatele C.A.P.-ului și n-aveau ochi decît pentru industrie.“

...vi se pare scurt timpul în care lucrurile s-au schimbat radical? Mie mi se pare lung, chiar grozav de lung! Am izbutit dintr-o convingere: că oamenii sînt de neînlocuit. Nimic nu se face fără oameni. Ne-au trebuit vreo doi ani să le recistigăm încrederea, să le dovedim că si aici, la o aruncătură de băț de oraș, se poate face agricultură și încă o agricultură bună! Avem 2000 de hectare pe care cultivăm griu, porumb, sfeclă furajeră și de zahăr, cartofi, floarea-soarelui. Fără irigații! Scoatem aici, poate cea mai ieftină tonă de porumb din țară! Se pot obține recolte mari, dar cu cheltuieli înzecite; noi mergem pe eficiență. Avem 450 de brațe de muncă ale C.A.P.-ului. Cu acești oameni, toamna, arăm, fertilizăm cu fosfor, iar primăvara dăm azotul, îl incorporăm cu discul, semănăm... La recoltat, însă, ne bazăm pe 1500 de brațe! E un spectacol rar. Atuncea vă invităm, să veniți! Priviți cîmpul. Cît vedeți cu ochii, se umple de oameni. De la trei-trei și jumătate dimineata. Sînt tinerii noștri care lucrează în industrie, sînt copiii sau nepoții sătenilor. Toată această armată de culegători își programează concediile, își impart vacanțele în așa fel încît, la vremea recoltatului, să se afle aici. Toată munca asta nu ne ia mai mult de 10 zile și se face „grădinară”, adică nu rămîne, în cîmp un fir de pai necules, o sămîntă, un bob. Transportul îl facem tot noi, cu atelațele, cu remorcile, cu cărucioarele. Zece zile de efort uriaș și cîmpul rămîne curat ca-n palmă. C.A.P.-ul nostru nu se roagă de nimeni să-l sară în ajutor, la noi nu se aduc elevi cu planificare de la școală sau tineri din nu știu ce întreprinderi. Vin ai noștri, localnicii sau cei porniți de aici prin alte colțuri de țară (să vedeți numai ce numere au mașinile care opresc în marginea ogoarelor: din toate județele), pentru că oamenii aceștia, majoritatea tineri, au reinvățat să creadă în pămînt, în rodnicia lui, dacă e muncit cu dragoste și pricepere. La noi, februarie e luna contractelor. Atunci ne stringem aici, la capătul ogo-rului, și împărțim soarele. Fiecare familie ia o fișie pe care se angajează să o îngrijească, de la prășit pînă la cules. De la an la an, s-au cistigat tot mai mulți bani. Nu mă omor după cifre, n-aș putea să vă spun cîte autoturisme, televizoare și alte obiecte pe care le notați dumneavoastră, ziaristi, ca semn al abundenței, există prin-satele noastre, dar, credeți-mă, pe cuvînt, n-am intrat într-o casă fără s-o văd împodobită cu tot ce are nevoie omul.

...v-am spus și mai înainte: am ajuns la o bună înțelegere cu industria, la un echilibru. De la un timp, tot mai mulți tineri vin spre noi, spre C.A.P., și noi le dăm răspunderi: cum sînt Ștefan Gurgu de l-am însărcinat cu baza furajeră, frații Petrescu — Ion și Ștefan — dei-am făcut mecanizatori, Anghelută Maziru și alții. Am și eu un băiat și l-am făcut rutierist, nu l-am trimis la oraș... Ați fi înclinat să credeți că s-a întors roata și — astăzi — noi îi răpim pe tinerii industriei! Nu e exact; combinatul, de pildă, s-a mecanizat introduce automatizarea, are nevoie de tot mai puțini oameni. Lucrul acesta este valabil pentru industrie în general. Pe de o parte. Pe de altă parte, tinerii au început să vadă că treburile pot să meargă bine în agricultură, că munca s-a mai schimbat, că se poate cistiga mai mult ca în industrie. Mă mai gîndesc eu că dumneavoastră, ca și alți vizitatori care au trecut pe la noi, ați putea gîndi că nea Mitu așa nu crede în mașini și preferă să facă agricultură mai cu seamă cu forța oamenilor. Eu v-am mai spus: oamenii sînt și vor rămîne de neînlocuit! Nu numai în agricultură. Mașinile sînt bune, le utilizăm și noi din plin, dar, deocamdată risipește prea mult. Nu e vina lor; tot a oamenilor este! Aici trebuie să insistăm, pe perfecționarea mecanizatorilor: o combină este o uzină în miniatură, să-l pregătim pe tineri încît să o mînuiască la parametrii la care a fost proiectată. Din neglijență, din nepricepere mai ales, încă risipim prea mult... E și o problemă de cunoștințe, de tehnică, dar și una de conștiință. Uite, mi-a rămas în minte gestul unui mecanizator cu care am lucrat acum vreo 25 de ani. Mă aflam cu el pe mașină, s-a înfundat ceva, o teavă pe care ieseau semințele și au rămas goluri în brazdă. El s-a dat jos, și-a umplut pumnul cu semințe și mi-a strigat: „Hai și matale, nea Mitule, la niște griu să-l

împrăștlem pe-aci, cu mîna, să iasă ogorul egal!”. Așa trebuie să simțim: răspundere pentru fiecare palmă de pămînt!

...aveți dreptate, m-am luat cu vorba și nu v-am spus cum am rămas credincios pămîntului. Nu e nimica deosebit, nu vă așteptați la o poveste, acolo! Nici vorbă! Ceva în sine poate, care se transmite. Toți ai mei au fost de aici, din Chiscani — și cei din partea mamei și din a tatălui. Bunicii, ca și părinții lor, creșteau animale prin Insula Mare. Tata a avut primul lui pămînt cînd s-a întors din războiul din 1918 și a fost împroprietar cu 5 ha. I s-a părut lui un lucru extraordinar să aibă ceva al lui și s-a aruncat cu toată forța, cu tot sufletul, pe sfoara aceia de pămînt. Am fost patru frați, mi-a revenit și mie un hectar de la tata, nevastă-mea (mai bogată!) mi-a adus două. Am fost și eu în război, pînă la Praga am ajuns (asta chiar că e o poveste!). Am făcut pe jos tot drumul de întoarcere, pînă la Reghin. Dar emoțiile mari le-am trăit cînd am intrat în țară, dinspre Oradea, cînd am văzut pămîntul răscolit. Atunci am simțit așa, că vreau să ajung cît mai repede acasă, să fac ceva pentru pămîntul ăsta pe care am înțeles deodată că-l iubesc mai presus de orice. Asta-i tot. V-am spus, nimic spectaculos. Au mai fost cițiva alături de mine, unii au lesit la pensie din agricultură: frații Dirnea — Dumitru și Neculai, Stan Coadă, Rada Neculai... Din agricultură o să ies și eu la pensie, că mi-a plăcut și numele de țaran și meseria asta.

...ei, cum era să nu-mi pregătesc continuatori!? Doar nu m-am crezut niciodată vesnic! Muncești, dai din tine cît poți, dar trebuie să dai și în jur, celor tineri, din experiența ta. Am pregătit nu unul, trei să-mi ia locul! Printre ei este și o fată. Fetele astea s-au lipit grozav de agricultură! Poate... Dar ei încă nu știu.

...bine, bine, dacă insistați, notați acolo: mă cheamă Ștefan Mitu, de 30 de ani muncitor agricol, președintele C.A.P. Chiscani, județul Brăila, unitate distinctă cu Meritul agricol clasa I, Ordinul Muncii clasa I și II, locul II pe țară în întrecerea socialistă în anul 1986. Știu eu ce vor să noteze ziaristii în carnețele!

MONICA TEIUȘAN

Puterea de a fi invingători

Meteorologic, această primăvară poate fi calificată drept „nervoasă”. Tăranii au tras tractoarele, grapele și semănătorile în buza cîmpului, gata de plecat peste brazde. Cînd au prins momentul nu au așteptat indemnuri. Totul se măsoară în contratimp, pe cadranele recoltei. Secundele au greutatea auru-lui cu gîndul la toamnă. Din Bărăgan și pînă în Suceava, de la Tulcea la Bihor și din Timiș pînă în Maramureș, dacă ne luăm după hainele tăranilor primăvara e venită de mult, cu ambiție dar și cu rigoare, calculată pe mii de tone de cereale și legume pentru care se muncește cu îndirjire. „Tăranul român, îmi spunea Ion Negoită, președintele binecunoscutei cooperative agricole de producție Pechea din județul Galați, una dintre primele unități întemeiate în 1949, iar Ion Negoită a fost printre fruntașii satului la chemarea partidului de a se înscrie în cooperativă, deci, îmi spunea Ion Negoită, țaranul român nu s-a îngrijorat niciodată de felul anotimpurilor, care au rostul lor, dacă știi să îi le apropii cu înțelegere față de pămînt. Nu strică nici ploaia, nici vîntul, nici arșița, atunci cînd le rînduiești pe seama științei de a plămădi recolta”. Pe acest principiu, țaranul din Pechea a pus umărul greu la creșterea unei cooperative care de vreo două decenii încoace este mereu în fruntea evidențiatilor, cu toate că a plecat de la aproape nimic. Am zis aproape nimic pentru că totuși a existat ceva; ceva foarte important — oa-

menii, adică țaranii cu imensa lor dorință de a scăpa de sărăcie, de a ridica fruntea sus. Orizontul țaranilor se limita la coarnele plugului și linia îngustă a pămîntului, atît cît putea vedea ochii inecați de durere și transpirație. „Să-l spui azi unui mecanizator că tractorul era un lux, un obiect de paradă în expoziții, aproape că te ia în ris”, îmi completează cu oarecare undă de amărăciune. „Era o nebulie, pe atunci să te gîndești la irigații, la chimizare, la prezența unui specialist, la dispensar și chiar la un banal aparat de radio sau ziar. Aceste lucruri păreau de neînchipuit, chiar dacă toți le doream cu ardoare, căci vroiam să fie altfel, adică mai bine și pentru noi”.

Tăranii din Pechea, dar nu numai aici, au plecat pe un drum aproape necunoscut. Unii s-au urnit mai greu, căci noul, adică munca în cooperativa agricolă li se părea că rupe ceva din sufletul lor închistat în gardul ce proteja zestrea săracă a ogrăzii, ca o barieră de netrecut. Așa a fost și amintirile nu trebuie uitate.

Căci, nu de puține ori mi s-a întimplat să citesc pe fața unor țărani că Negoită din Pechea o mină reprobatore cînd cite un consătean mai tînăr, fie mecanizator sau specialist, se arăta nedumerit la indemnul acestuia de a merge în cîmp: „Cum? Pe o vreme ca asta?”. Adică de ce nu dacă tractorul, combina au cabine de protecție, climatizate, dacă apa pe canale se dirijează de la stații automate, dacă bălegarul se scoate din grajd cu benzi mecanizate, iar apa și mîncarea pică sub ciocul găinilor fără ca nimeni să se murdărească pe miini. Dar agricultura se face încă și se va face și de aici înainte cu oameni, în primul rînd cu oameni, care trebuie să gîndească din ce în ce mai mult, să se pregătească prin știința cărților. Faptul că forța de muncă în agricultură a scăzut vertiginos, se explică în primul rînd prin faptul că industria socialistă a trimis spre cîmp tot mai multe tractoare și unelte de mecanizare, că s-au investit fonduri uriașe pentru irigații, chimizare, cercetare, pentru dezvoltarea unei zootehnii industriale. Fără a miza doar pe argumentul statistic, totuși dacă un țaran îngrijea în medie 10—15 vite mari, ceea ce se mai întimplă și azi în fermele zootehnice gospodărești, în marile complexe zoindustriale forța aceluiași țaran de a îngriji s-a dublat, triplat sau chiar împătrit. Este, desigur, lesne de afirmat acum victoria, dar pînă să se ajungă aici a fost nevoie de oameni dirji, pe care îi putem numi revoluționari, care să înțeleagă sensul adevărat al istoriei noi. Ion Negoită nu a fost singur, căci singur nu putea realiza ceea ce și-a propus. Au fost mulți, au răspuns mulți la chemarea partidului, a comunistilor, pentru că țaranul a înțeles dintotdeauna rosturile noi, bune pentru el și țară. Au fost alături de el Constantin Popa din Dor Mărunt, Alexandru Czeghe din Salonta, Uibaru din Banat, Nedea Marin din Teleorman, țărani care au trăit la vremea copilăriei încă vie flacăra arzătoare a primăverii lui 1907, stînsă brutal cu artileria.

Cu pași timizi muzeele ne aduc spre prezent mărturii elo-cvente, cu pași repezi prezentul se derulează spre un culezător viitor. La porțile milenului III, cînd avem în față exigențele noii revoluții agrare, coordonată cu aleasă pricepere și știință de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, țaranii sporesc, prin forța tractoarelor, irigațiilor și a inteligenței tehnice, caratele pămîntului românesc fertil, înobilindu-l cu recolte de aur.

Dinamica agriculturii noastre socialiste, care într-un interval de numai două decenii și-a dublat forța productivă, este un argument trunic, acest ritm de dezvoltare situîndu-se în fruntea performanțelor mondiale. Iar acum, în anul celei de-a 25-a aniversări a încheierii cooperativeizării, dacă țaranii vorbesc curent de 8 mii kg la griu și 20 tone porumb la hectar ce alte comparații mai putem face în fața celor 800 kg griu și 740 kg porumb obținute la hectar în anul 1950, an aproape de începutul procesului de socializare a mijloacelor de producție în agricultură? Un început timid, dar care deschidea calea unei impetuoase dezvoltări noi agriculturii socialiste confirmată cu vigoare în următorii ani, statuat acum la noi cote de exigență, de acțiune revoluționară.

ȘT. DORGOȘAN

PATRIA ÎN MAI

Rodian Drăgoi

Pentru viață

Și în Mai viața pentru viață muncește oamenii merg umăr lingă umăr cu ideile lor inima patriei bate la fel pentru toți și cuvintele păsări albe se vor

în fiecare floare visează un poet sudoarea ne ajută să privim cu demnitate de eroi numai libertatea poate ține tot pămîntul în brațe și brațele libertății sîntem chiar noi

Pădure de eroi

Patria ne curge fierbinte prin artere prin lungi privighetori se-ntorc străbunii-n noi în cuvintele noastre mereu ard comori în jurul fiecăruia e o pădure de eroi

de pragul fiecărei case mai inodăm un drum ca vesnic fratele să respire prin frate pădurile sînt pline cuprinse de viori popoare de izvoare colindă prin cetate

ziua de miine ne infloresce pe chipuri e iarăși sărbătoare în noi și-n calendare jurăm ca limba țării să o păstrăm întreagă sîntem în Mai veșnicia se-nalță către soare

Desen de VICTORIA ARGINT

Un sentiment mai înalt decît noi

În acest pămînt semințele duc mari cetății în spate o timpul dintre oameni îl lăsăm să fiarbă pînă la roșu în noi cum singele-ntr-o carte dinspre patrie către patrie venim ca pămîntul spre iarbă

sub cerul ancorat în păsări mari de ploii sapă pleoapele noastre fintini și nici un cuvînt în afara cuvîntului Patrie nu poate să ne-ncape cîntecul acesta cu mireasmă de pămînt

de cai de griu ne e patria trasă printr-ale lumii steme cu setea curgînd dintr-o amforă grea îi măsurăm nașterea cu temple de poeme cînd ea ne trece virstele în stea

uite cum pămîntul se-nvelește cu-o carte uriașă mirosul de cîntec respiră prin eroi cum răsufă sudoarea prin cămașă o steagul patriei e un sentiment crescut mai înalt decît noi

Cîntec

Sîntem în Mai e cold în veșnicie cîntecul privighetorilor licărește pe ramuri țaranul nu lasă nici o moară să-astepte neobosite drumuri ne bat mereu în geamuri

sub salopete sudoarea nu vrea să se culce în fiecă dimineată veacul ne așteaptă ca aerul afară se-aude blind lumina cum respiră ca o albină plutește cîmpia către vară

gîndurile noastre sînt ca niște copaci înfloriți sînt oameni în care tinerețea nu mai incupe neîncetat cioplîm un mare viitor cîntecul nostru ca o corabie călătorește pe ape

Repere băcăuane *)

Linistea mirifică a peisajului de la Tescani în lumina aurită de aburul toamnei. Eleganța proaspătă a sălii Ateneu din Bacău, învăluită în scilpările și nuanțele primăverii.

Toamnă — anotimp al rememorărilor și evocării; primăvară — moment al înnoirii, al deschiderii către noi însemne ale devenirii.

Intr-adevăr, cele două coordonate ce jalonează viața muzicală bogată a meleașurilor băcăuane (avind ca nucleu activitatea tinerei Filarmonici a orașului) au valențe de simbol, căci la Tescani, în septembrie, festivalul „Orfeu moldav” marchează unul dintre importantele omagii închinăte creației și personalității lui George Enescu, în timp ce acum, în miez de aprilie, cea de-a doua ediție a Zilelor muzicii contemporane s-a dezvoltat ca o nouă incursivă în universul muzicii actuale, spectaculos prin căutările și contrastele sale.

Intr-un anume fel, manifestarea și-a păstrat profilul creionat anul trecut: două seri circumscrise genurilor camerale și una simfonică — aceasta din urmă acordând în această ediție un spațiu mai restrâns lucrărilor concertante. S-a detasat însă preocuparea de a releva acest profil într-un alt mod, prin încercarea de a surprinde axe repertoriale mai clar diversificate. Încep deci să se decanteze constante ce tind să definească un contur propriu genericului Zilelor muzicii contemporane de la Bacău (prilejurile de a verifica o astfel de afirmație ni le vor oferi abia edițiile viitoare): așadar, o primă constantă ar fi structura celor trei seri; apoi, prezența pe afis a Atelierului de muzică contemporană Archæus animat de compozitorul Liviu Dăncănu (seara care i-a fost dedicată cuprinzând de această dată un singur titlu: opera în concert Quasiopera de Liviu Dăncănu) și interesul acordat instrumentelor de suflat, interes ilustrat prin participarea trio-ului Syrius, prestigioasă formație băcăuană, și a invitaților din țară și străinătate: Petre Nancu — trompetă, Emil Schein — clarinet, clarinet bas, saxofon, trombonistul englez Barrie Webb.

Cum spațiul nu permite comentarea amplă a fiecărui program, rindurile de față vor puncta doar câteva repere. Așteptăm poate ca trio-ul Syrius să aibă ocazia de a oferi noi pagini românești dedicate acestui tip de ansamblu, dar... am reascultat Concertino de Viorel Munteanu — vădind același profesionalism al tălmăcirii și Soliloquio III „Divagos” de Nicolae Brindus — o execuție care, din cauze obiective a fost mai puțin edificatoare. Membru al Filarmonicii din Bacău, tânărul trompetist Petre Nancu a reliefat cu siguranță și strălucirea tonului său organică imbinare dintre dificultățile tehnice și diversitatea paletelor expresive în piesa Solus de S. Friedmann. Oaspetele timișorean, duo-ul Contrasto, a impus prin dialogul plin de spontaneitate și vervă, condus cu echilibru și forță, oglindind în egală măsură căldura timbrului, maleabilitatea acestuia, gradarea suflului tensional al instrumentelor de suflat (Emil Schein) și precizia, energia explozivă a percuției (Dan Suciu) în Musica spingenta III de Z. Polozanik, dar și convingătoare valențe improvizatorice. Implinind acest reperlu

al tinerilor și valoroșilor noștri „sufletori”, Barrie Webb a sintetizat în scurtul său recital un veritabil compendiu al posibilităților oferite de trombon — ca arsenal tehnic dar și ca sferă expresivă — explorând cu aceeași migală nu numai teritoriul sonor al acestui instrument „clasic” ce cunoaște o nouă identitate prin muzica acestor ani ci și lumea pitorească și adesea inedită a unor instrumente tradiționale populare, cum este Didgeridoo-ul australian. Afisul primei serii a fost întregit prin programul susținut de contrabasistul clujean Dorin Marc, cu acea sobră și pe alocuri austeră cizelare a gestului interpretativ ce a conferit vigoare și prestanță, dar și detașare solitară variatei arii stilistice abordate, din care s-a remarcat construcția de excepție a Sonetei pentru contrabas solo de Cornel Țăranu.

Colaborând atent, Dorin Marc și Barrie Webb au fost protagoniștii partiturii Concerto-ului de Călin Ioachimescu, o muzică spectrală dozată cu mult rafinement al culorii și tensiunii, în care (privind prin prisma libertății cenzurate a interpretului) ar fi fost poate necesară mai multă elocvență, pregnanță și uneori, agresivitate din partea contrabasului. Seara simfonică ce l-a avut la pupitrul dirijorului pe Ovidiu Bălan a mai cuprins Unisonele II de Ștefan Niculescu (lucrare în care paleta expresiei a fost mult estompată, aplătinată chiar pe alocuri), piesa Flightly de Ada Gentile (un freazăt orchestral evoluind într-o zonă liniștită, miniaturizată parcă) și o pagină cu accente monumentale de riguroasă arhitectură orchestrală: Simfonia „Independența” de Adrian Rațiu.

Probabil că cea mai dezbătută seară a manifestării a fost cea a „Quasioperei” op. 38 de Liviu Dăncănu, lucrare articulată parcă într-o simetrie nonretrogradabilă a celor două acte, ce oferă celor opt instrumentiști ai grupului „Archæus” — atât de bine subintitulat „atelier de muzică contemporană” — multiple posibilități de afirmare solistică sau în diferite ipostaze camerale, implicându-l într-o permanentă explorare a mijloacelor de expresie instrumentale, vocale sau quasi-instrumentale. O evoluție cu acumulări și decantări, dar și cu momente ce au apărut dispartate încă nesudate, cu o sugestivitate prea limpede uneori, sau prea disimulată alteori, o lucrare dirijată de Barrie Webb, ce a vădit în această variantă pagini de mare interes dar și altele mai puțin concludente, dar care, în orice caz, a demonstrat seriozitatea și disponibilitățile interpretative (extinzând sensul adjectivului către teatralizare) ale membrilor formației, deveniți adesea convinșători prin convingerea participării lor artistice.

O manifestare unică, un tur de orizont — desigur nu atotcuprinzător, și prin aceasta eliptic — dar absolut necesar pentru oamenii de muzică, pentru public, pentru arta sunetelor și slujitorii săi de aici, integrați într-un context larg, cu deschideri internaționale, cu trimiteri în timp și spațiu.

ANCA IOANA ANDRIESCU

*) Zilele muzicii contemporane — Bacău, ediția a II-a, 15—17 aprilie 1987.

Plastică

Artistul și lumea (II)

Eul și Artistul simt nevoia întoarcerii la liniște, la munca așezată, la acea stare de intimitate definitorie pentru conținutul spiritual, profund al creației.

Mode trecătoare și curente artistice se succed cu repeziune; cărți cu teze, ipoteze și doctrine abundă în rafturile librăriilor, caleidoscopul artelor plastice este saturat și, în neliniștea noastră ne întrebăm ce ar mai fi posibil să se mai întâmple.

Sub imperiul necesității de a fi la curent cu ultimele noutăți Eul, Artistul și Lumea se află de fapt într-o continuă agitație, în mijlocul mozaicului de informații provenind pe cele mai diverse canale.

În acest context apar inevitabil creatori grupați conform unor criterii estetice mai mult ori mai puțin accesibile, dacă nu chiar absurde, gustul publicului nefiind totdeauna precizat, apărând mai degrabă nesigur și eterogen. Comentariul critic devine adesea complicat și saturat de erudiție, iar aprecierea creației se complăce în ambiguitate fără să fie inteligibil definită. Producțiile artistice create sub semnul unei anumite neliniști se arată a fi îmbătrinite, parcă ar dăinui de când Lumea, așa cum Artiștii ies la lumină la rindul lor, mult mai în vîrstă decît însăși vîrsta pe care o au.

Sentimentul tragic al existenței, spune filozoful și neliniștea metafizică pot deveni izvor de intimă și trairică deznădejde pentru unii, și de forță tonifiantă

de incomparabilă tensiune sufletească și de acțiune pentru alții.

Cite neliniști, nu află Eul și Artistul într-o viață!?

Marea taină a Eului, a Artistului și a Lumii nu constă în a trăi, ci în a ști pentru ce trăiești.

Nu puțini maeștri au dat expresie acestei taine reprimindu-și tumultul interior. Depășirea altitudinii lor artistice fiind o chestiune de timp, evoluarea operei presupune în primul rînd o judecată obiectivă și sigură. Unul dintre marii maeștri ai clareșcurului era neglijenț; mulți ani s-a mulțumit să mănince pe pinza unui portret, care-l servea drept față de masă și dimineața și seara. Subiectivitățile creatoare poartă în ele un univers lăuntric care poate fi splendid ori mizerabil. Sufletul marilor artiști nu năzuiește către nemurire ci caută pînă la limita posibilului rostul existenței. Vechii maeștri nu au avut „din oficiu” un loc rezervat în istoria artelor.

În artă, ca și în natură, trebuie să existe o rînduială, o motivație necesară. După modelul de organizare al unei Lumi ia naștere modul ei de gîndire și modul ei de a fi.

Pentru că Eul, Artistul și Lumea sint concepte interdependente, care se determină reciproc în același fel, în care, din Lumea vechilor maeștri s-a ivit acum câteva secole ultima renaștere.

SABIN ȘTEFĂNUȚĂ

Blow-up peste peisaj *)

La Ion Dumitriu drumul spre unitate a fost scurt și categoric. Publicul a fost cucerit și el îndată prin motivația lăuntrică a acestei cercetări temeinice a peisajului. Stilul său se caracterizează printr-o tehnică aparte de decupare și reliefare a detaliilor dintr-un ansamblu, preluat din arta fotografică: **blow-up**.

Astfel, el se oprește asupra unui cadru pe care îl mărește, descoperind noi detalii demne de interes pe care, la rîndul lor le mărește. Ochiul său pare o lentilă care mărește imagine de imagine ajungînd să apropie de noi firul de iarbă din stogul de fin zărit la început în fundalul unui peisaj. Altecîri, un adevărat drum al firului de iarbă din cîmpie pînă-n căpîi și din stog pînă-n linar, se perindă prin fața ochilor. O anume plăcere în a studia materia pînă-n cel mai infim amănunt îl face să picteze cu multă aplicație fibra lemnului sau grenul pămîntului cu care e bulgărit peretele de piatră.

Desigur este vorba de o modalitate de citire a realității ca multe altele folosite de artiști, cea a lui Ion Dumitriu avînd însă, un farmec aparte.

Atent din ce în ce mai mult la detaliu, la structura materiei, la fibră, la por, la alcătuirea celulară a materiei, el s-a îndepărtat oarecum de materia soluției peisagistică prin care s-a impus în ultimii ani (peisaje extrase din spațiul rural de viață, cu acareturi și ustensile gospodărești) și a dat naștere unui peisaj restrîns din ce în ce mai mult la amănunt. Astfel, la o casă el se oprește mai întîi asupra locului de încrucișare a birnelor observînd un întreg reper-toriu de forme ale arhitecturii lemnului de la pămîntul casei la fărîșii lătunoaielor din stîni, de la șipca gardului la grinda casei, de la treapta scării la balustrada ei.

O atmosferă nouă, se instalează în creațiile de vîrstă veche a locului citit nu din cercurile ce-enumără anii trunchiului de copac tăiat, oricum bătrîn și el, ci dintr-un fel de a dovedi trecerea lui prin timp, pînă azi; Ion Dumitriu artistul îmbătat de mirosul de fin și poezia cîmpiei e atras azi de proza aspră și frustă a lemnului pe care îl cercetează cu o nesfîrșită tandrețe, îi mîngie cutele, asperitățile, scoarța bătrînă, crăpăturile cu o categorică frînă în calea emoției. Observată cu luciditate, frumusețea inepuizabilă a lemnului smuls din codru și transformat în stilp, de casă și grindă, creează însă o atmosferă surprinzătoare, captivantă. De fapt, exact acolo unde ai crede că dai de monotonie dai de diversitate. Poate că unii vor regreta absența izului de soc și sulcină, invocînd aroma finețelor de altădată sugerate de pictura sa, reproșindu-i, poate, chiar, că a dat „harfa de iarbă” pe o harfă de lemn, dar asta înseamnă că n-au observat tonalitatea gravă de acum, drama copacului asistînd la propria tăiere; chivotul pădurii de ieri e azi talpa casei și-n rana căpriorului de la șopron tăiat-n fibra lemnului numai el, artistul, știe să citească ora pădurii și ceasul gîndului frumos cioplit de-apoi.

Fără să recurgă la o hipertrofiere a detaliului ci la o cercetare a lui sub lupa măritoare a unei lentile atente, el instaurează un tip de abordare a realității și transpunere a ei plastică, cu multe dintre datele modernității și originalității integrate unui drum cu trairică justificare interioară.

În expoziția personală de grafică de la „Căminul artei” a Gabrielei Moldovan — Nicolaeșcu am întîlnit o serie de calități pe care le-am remarcat și cu alte prilejuri doar că astăzi ele sint mai limpede afirmate și mai pregnante, mai fără dubiu observăm, astfel, ușurința desenului, inventivitatea, înclinația spre scenele bîntuite de un ușor suprarealism care dă sarea, piperul și misterul unor compoziții construite pe o structură narativă (și nu descriptivă). Ceea ce părea alteori încă-

cat și mai greu de descifrat a dispărut. Munca de ani de zile pe platourile cinematografice „Buftea” în calitate de realizatoare de decoruri și costume, și-a pus amprenta pe concepția despre personajul desenat ca despre un erou de film sau de teatru, precum și a relațiilor dintre figuri, ca dintre eroi pe scenă. Gesturile, atitudinile, „măști” lor (uneori cu ecouri din commedia dell'arte), fastul costumelor conferă personajelor sale ceva din funcționalitatea manechinelor de altă dată minuite de un „regizor de destinație”, el cu chela potrivită pentru fiecare, ele „făcîndu-i jocul”, evoluînd ca într-un balet mecanic, pînă cînd, păpușom se revoltă și... „se face”. Inchise bine în platoșe, vîștile luntrice ale eroilor ciocotesc sub arhitectura grea a mala-coavelor-colvic sabucînd spre-nafară, dîrerea și drama lor. O lume aparte, desenată feeric, în culori curate, calde, exaltînd pe albul birții impune un grafician de reală vocație.

La „Hanul cu Tei” din București, expoziția de grafică a tinerei Simona Popovici, plasticiană activă la Buzău, dar prezentă adesea în expozițiile colective deschise în Capitală, aduce în atenția noastră un foarte talentat tînăr autor.

Am remarcat cu citiva ani în urmă o serie de piese textile realizate de Simona Popovici și, acuratețea lor, m-a făcut, să cred în absența datelor biografice minime care ca este vorba de o absolventă de la „decorative”. Interesant este însă, că deși absolventă a secției de grafică ea excelează în ambele tehnici și tot în ambele dă dovadă de o fantezie bogată.

Desigur, înainte de toate, trebuie admirat, ce bun desenator este. Recuperează realului, pe formula unui nou realism, în care obiectele din universul înconjurător sint scormonite pentru pitorescul lor și grupate după afinități dintre cele mai neobișnuite, reprezintă o formulă adoptată în prezent și de alți desenatori La Simona Popovici, aceste naturi moarte sui-generis, un fel de mixtum compositum în care apar corpuri geometrice, bucăți de dantelă belgiană, spice de griu, șiraguri de măgele, fragmente de vechi vase, tot felul de fructe, achene, cariopse, — întîlniri insolite dar nu imposibile. Altecîri, cum este în cazul „Germinațiilor” un fel de suflu vital animă toate obiectele care, indiferent de regn înfrunzesc, incolțesc, înfloresc frîndu-și, fiecare în felul ei, primăvara.

Nu este de mirare, pentru cine-i vede lucrările și-i observe tipul de imaginație, să constate că autoarea a zăbovit asupra paginilor lui Vasile Voiculescu — tălmăcirii grafice, ilustrație de text?; era firesc, ca universul cunoscutului autor de proză fantastică să o atragă pentru ineditul alăturărilor de obiecte și a rostului lor devenit brusc altul, în registrul oniric.

Fără artificii, aproape cu modestie, tinăra plasticiană, nu face decît să deseneze, într-una, cu dragoste pentru această tehnică care îi permite să se joace vrăjitoresc cu lumina și umbra, dovedind cum se poate încă lucra azi, cu nedemodatele hașuri de umbră și estompă, și că nu tehnica, ci viziunea dă modernitate. Desenele ei, mai au o calitate după ce plac la-nția vedere: stîrnesc interesul. Cînd ne gîndim cit de des întîlnim situația să ne plictisim iute sau să nu ne mai placă ceea ce am privit cu-un licăr de interes o clipă, ne dăm seama cit de mult și de frumos spune Simona Popovici în și prin lucrările sale și cit de însemnat este locul ei, deja, în cadrul tinerei generații de plasticieni afirmați în ultimii ani.

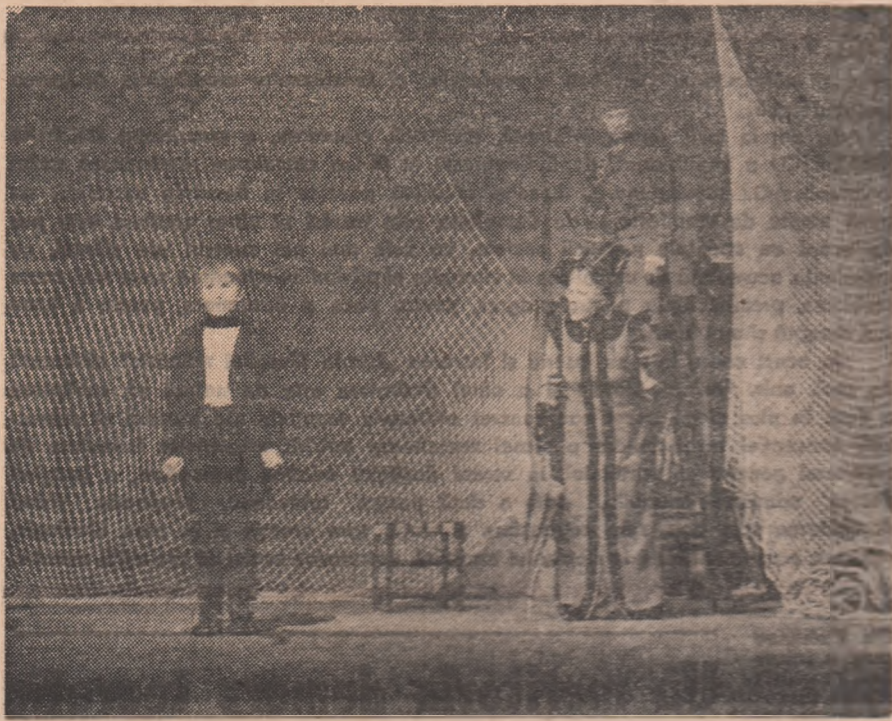
SIMONA VARZARU

*) Expoziția personală de pictură Ion Dumitriu — „Simeza”; expoziția personală de grafică Gabriela Moldovan-Nicolaeșcu — „Căminul artei”; expoziția personală de grafică Simona Popovici — „Hanul cu Tei”, București, aprilie 1987.

VASILE POP-NEGREȘTEANU — „Primăvara patriei”

Încă un pas spre revenire *)

Scenă cu Alexandrina Halic, Sibylla Oareca și Cicerone Ionescu

Alegerea și stabilirea unui repertoriu adecvat este una dintre problemele cele mai dificile cu care se confruntă Teatrul „Ion Creangă”. Mai întâi, pentru că specificul său, la prima vedere foarte clar — el se adresează copiilor — este de fapt îndeajuns de incert pentru ca să admită o mulțime de grile, din păcate nu una completând-o pe alta, ci mai degrabă fiecare anulind-o pe cealaltă. Căror copii? Preșcolariilor? Celor din primii ani? Celor din clasele IV-V? Sau celor gata să dea prima troaptă la locu? Chiar și la o asemenea foarte aproximativă împărțire pe categorii de vârstă sunt evidente pentru oricine marile diferențe de înțelegere, de percepție a realității, de cultură a unuia sau altuia dintre aceste categorii. Și, în funcție de aceasta și-a alcătuit și format o trupă. Multă vreme publicul cărui i s-a adresat cu predilecție a fost cel mai mic. Iată, însă, că de ceva timp încoace se fac evidente eforturi — binevenite, cred — de a diversifica repertoriul și mai ales de a găsi modalități prin care teatrul să atragă, să formeze, să educe și adolescenții, tinerii. Câteva musicaluri alcătuite pe texte celebre au făcut cei dintâi pași și chiar dacă interpretarea, concepția regizorală au suferit pe alocuri, intenția a fost aplaudată de public și de critică. Efortul acesta de a primi repertoriul, dar mai ales de a schimba concepția de joc nu este deloc ușor îndeosebi pentru trupă, o bună parte din ea anchilozată în vechi și depășite poncife ale „specificului” unei anume interpretări adresate celor mici, pline de copilărie, pisicelii, maimuțării afiate, de fapt, foarte departe de universul copilăriei și cu atât mai mult de cel al adolescenței. De aceea, fiecare nouă punere în scenă ce reclamă talent și profesionalitate, imaginație și limbaj teatral complex este și un nou examen pentru trupă și încă un pas în câștigarea unui profil bine definit al acestui teatru care este (și trebuie s-o demonstreze că este) unul profesionist.

Noul examen se numește **David Copperfield** și este un spectacol realizat de **Cornel Todea**, cu textul unei dramatizări semnate de **Max Maurey**, după cunoscutul roman al lui **Charles Dickens**. O dramatizare corectă, urmărind cu claritate firul narativ al unei bune părți a minunatei cărți a lui Dickens și care i-a servit regizorului nostru pentru a imagina o montare sobră, „curată”, urmărind să construiească mai mult tipologii și mai puțin un anume mediu, mai exact spus, mediile în care micuțul David își consumă copilăria. Intregul spectacol este gândit ca o plonjare în amintire și, deși fiecare tablou în parte este construit realist, momentele ce le leagă — de fapt o inteligență și teatrală folosire a timpului necesar schimbării decorului — devin obsesii de coșmar ale acestuia, un comentariu implicit, prin unghiul sensibilității copilului, al tipurilor și al întâmplărilor trăite. Sint, poate, momentele cele mai „dickensiene” ale punerii în scenă, căci dacă ceva lipsește acestui spectacol este tocmai realizarea acelei atmosfere aparte, stranii și pitorești, în care poezia și umorul se întrepătrund, capacitatea de a zăgrăvi mediul și tipologii trecute prin filtrul înțelegerii copilului-protagonist. Așadar, claritatea story-ului i-a interesat

pe realizatori în primul rind și crearea câtorva tipuri umane. Și, trebuie spus, cea mai mare parte a trupii s-a situat la înălțime. A fost, desigur, mai întâi **Alexandrina Halic**, în **David**, cu tinută ireproșabilă, realizând adevăratul rol de compoziție al spectacolului. Cu o natură extraordinară, neapelind la nici una dintre rețetele cunoscute, plină de farmec și în duioșie și în revoltă, conferind cântăre și o ciștigată înțelepciune eroului, având darul de a transmite frământările copilului care cunoaște lumea cu părțile ei cele mai urite și cu sentimentele ei cele mai frumoase, într-un mod simplu și totodată elevat, **Alexandrina Halic** și-a cucerit — pentru a cita oară? — spectatorii. Un foarte frumos rol izbuteste o bună actriță — **Sibylla Oareca** — în rolul bunicii. O rigiditate ascunzind cu greu bunătațea, un ascuțit simț al ironiei și autoironiei, o privire limpede și realistă asupra lumii, ascunsă sub ticuri de față bătrână, dar trădată de ochii vii și pătrunzătorii. Este, poate, interpreta care a compus cel mai bine imaginea desprinsă din neuitata carte a lui Dickens. Un rol compus cu inteligență și minuțiozitate este cel al lui **Gabriel Iencee** în perfidul, coruptul și corupătorul **Uriah Heep**: cu părul roșu și țepos, un trup înțepenit (curios, căci parcă n-are coloană vertebrală) cu glas pitigăiat, cu mișcările pe care i le bănuiești tot timpul umede, prăgătind mereu o potlogărie, slugarnic și lingusitor, dar manevrând, de fapt, cu răutatea-i, întreaga cabală împotriva lui **David**, el reușește cel mai de temut rol din toată galeria de „negativi” ai spectacolului. Și **Daniela Anencov** în **Jane Murdstone** își compune cu atenție personajul — femeia rea, uscată sufletește, plină de dispreț pentru toți, cei din jur —, dar masca adoptată mi s-a părut exagerat de rigidă. Cu un pitoresc fermecător sint interpretată de **Boris Petroff** și **Florina Lucea** soții **Micawber**. Intreaga scenă din biroul hoțului **Creakle** are, de asemenea, pitoresc și vervă. Aceasta datorită felului cum și-au compus personajele **Ion Gheorghe Arcudeanu** (bătrînul hoț), **Constantin Fugașiu** — **Toby**, cel mai „aplicat” dintre învățăceii lui **Creakle**, dar al cărui suflet nu s-a pervertit încă —, **Paula Șoroc** (**Edith**). Cu atenție pentru tinuta interpretării, realizând prezențe interesante, au fost **Victor Radovici** (tatăl vitreg), **Cicerone Ionescu** (**Dick**), **Anca Zamfirescu** (**Peggotty**). Mult mai steară decît îi cerea rolul să fie, **Andra Teodorescu** **Ion** în **Mama**.

Cred că lipsa principală a spectacolului a fost mediocritatea scenografiei semnate de **Delia Ioanina**. Lucrul acesta a și făcut ca parfumul acela atât de aparte al mediilor descrise de Dickens — prin care trece **David** și care îl marchează amintirea — să nu fie aproape deloc resimțit în spectacol. Nu sărăcia decorului a nemulțumit, ci lipsa lui de idee. Exceptând tabloul petrecut în hruba hoților, tot restul este anost, lipsit de personalitate, nesprrijind în nici un fel evoluția actorilor. Chiar, însă, cu aceste scăderi **David Copperfield**, în regia lui **Cornel Todea**, se urmărește cu atenție, cu plăcere chiar, dînd speranța unei certe reveniri a trupii.

MIRUNA IONESCU

* **David Copperfield**, dramatizare de **Max Maurey**, Teatrul „Ion Creangă”. Regia **Cornel Todea**.

Și cu un boboc se face primăvara *)

Al treilea anolimp, într-o ordine a producției cinematografice — primăvara — vine la rînd, după „Seama” și respectiv „Iarna” bobocilor. Aceiași autori: scenariul **Petru Sălcuțeanu** și regizorul **Mircea Moldovan**. Comedie gîlă de ardelean, gospodărească, cu chibzuțită și în numele eficientei. De afumiciori, în ultimii ani cinematografia noastră s-a întors cu fețe către sat, mai exact și-a făcut un reper tematic principal din problemele noi revoluții agrare. Registrele stilistice și de gen s-au mai schimbat. Voinea de a scinde într-o realitate nouă și de a scoate din înțelese oameni și locuri a rămas atotputernic, dacă nu cumva a crescut și și-a perfecționat instrumentele.

„Primăvara bobocilor” trece serialul printr-o stare de primăvară binevenită. Femelele au un protagonist, semn că de și numai cu un boboc autentic primăvara poate să vină. Ionuț, personajul „stricteț” de ordine, de fapt cel care în timpul de coastă nu e altul decît fiul președintelui de cooperativă agricolă, al Varvarei. Femele aprigă, judecînd drept și dînd-o bucată, uneori prea convinsă că face numai și numai lucruri bune, susținute nu dă niciodată înapoi.

Ionuț își cunoaște mama și la fel de bine îl știe și pe **Toderas**, tatăl, trimis la vaci de către Varvara. Tot satul cunoaște situația — Varvara e o găină care și-a luat prea în serios rolul de cocos. Din dorința de a face bine ea a cam băgat frica în oameni. E ascultată fără replică, și de multe ori are dreptate. Ca să-și recunoască totuși limitele sau chiar greșelile e nevoie de o strategie specială. O atare strategie încearcă să construiască filmul lui **Mircea Moldovan**. Din nostalgică și rocambollescă (vezi fanfara cu care Varvara vine la gară să-și întimpece fiul) povestea trece în domeniul farsei. Ca să-și poată îndupleca mama să-i dea ascultare Ionuț joacă rolul bolnavului inchipuit. I

se topește inima inflexibilei Varvare văzîndu-și băiatul căzut în boală. Acest „boboc” răsfățat, ținut sub supraveghere, își atinge planul. O convinge pe mamă că agrotehnica e o știință de care va trebui să țină seama. La rîndul ei, Varvara aprobă sugestii venite din partea fiului aflat în practica de la șirul ultimului an de facultate.

Acestea sînt întâmplările pe care se brodează câteva scene pigmentate cu un umor ba desuet, ba crispat, care se leagă mai greu. În rolurile de tată — fost președinte și mamă — accusă președintele de cooperativă agricolă: **Dem Rădulescu** (doel, subaltern, revoltat cu șfălă și bine intenționat, trecînd încoace de încetul de porces fiului, adică a adevărului) și **Targara Baciuceanu-Botez** (aici cu un excelenț joc al mimicii). O surpriză — **Anda Onesa** într-o comedie. Stilul ei: săsăvnic, inteligent, modern. **Horățiu Mălăeș**, nu ni s-a părut a aduce o noutate în felul de a juca. O apariție care întodeauna luminează ecranul — **Tora Vasilescu**.

Cheia satirică a filmului se află la Ionuț și la generația tină. Dar filmul ne arată și destui tineri gata a se opoși în locuri călduțe, deși au pregătire în specialități agricole. Povestea îi scoate din rutina vieții parazitare și-i trimite în cîmp sau la zootehnice. Cu un singur boboc în așteptarea diplomei, căruia finalul îi aduce și o „bobocă” (în persoana celei „însărcinate” de Varvara cu paza odraslei), personaj interpretat nu doar cu aplomb și imaginație de către **Anda Onesa**, dar și cu o exactitate a sugestiilor comice). **Primăvara**... poate trece la seria următoare și ultima: **Vara bobocilor**.

IOAN LAZAR

* **Primăvara bobocilor**, producție a Casei de filme **Unu**, regia **Mircea Moldovan**.

Prea mici pentru o „gravitate” atît de mare

Recital în grădina cu pitiei / Scenariul: **Mihai Opris**, **Aurora Icsari** / Regia: **Cristiana Nicolae** / Imaginea: **Adrian Drăgușin** / Muzica: **Răzvan Cernat** / Cu: **Mirela Sânzeana Popa**, **Rodica Mandache**, **Victoria Șerban Cocias**, **Laurențiu Lazăr**, **Coca Andronescu**, **Traian Stănescu**, **Luminița Bota** ș.a.

„Muzica nu-i un efort, adică nu trebuie să fie un efort, să se simtă efort în interpretarea ei” pledează „tovarășa de vioară” **Alexandra Ionescu** în fața talentului de excepție intruchipat de gracila elevă **Laura Cerna**.

„Aut lira, aut nihil” clamează vesel flautistul **Mitruț** înaintea concursului național-muzical „Ciprian Porumbescu”. Fragmente dintr-un flash-back lung... cit perioada de formare a unei violoniste de înaltă clasă. Se poate renunța la acea parte a copilăriei (cea glazurată cu joc și năzbitii) în favoarea studiului îndrîjit, coordonat de o voință matură și o înduioșătoare responsabilitate? Răspunsul afirmativ înglobează și dăruirea totală pentru atingerea perfecțiunii, a armoniei. Se poate ca un story care friza melodrama să se intruzeze într-o poveste filmică proaspătă și adevărată?

Întrebări care trec în planul doi al atenției atunci cînd regizoarea **Cristiana Nicolae** împinge ideile din scenariul lui **Mihai Opris** și al **Aurorei Icsari** mai departe, cerînd imaginii să completeze inedita relație profesoră-elevă. Desigur, spectatorul presimte sub poșgița de severitate și intrinsigentă sufletul bun ca piinea caldă al profesoarei dar, „căpățînoasă” cu ochi mari cit toată gravitatea lumii este în stare să producă răstrurnări neașteptate de situație.

Celelalte personaje — frățiorul mai mic, un „indigo” de **Gavroche** pistruiat și devotat, o mamă grijulie, un tată preocupat și nu prea de problemele curente ale familiei, un coleg de generație, muzician hitru și ambițios apar în cadrul mai mult pentru a sublinia personalitatea, acțiunile

acestei fetișcane model de cumînțenie. Copil interiorizat, închis în eul personal ca o stridie, ar diagnostica psihologii, copil surmenat de un efort prea susținut, trec în fișă medicii, copil mistuit de flacăra unei mari pasiuni gîndește profesora ei, copil, totuși numai un copil se zburcună inima mamei.

Obșnuinți cu tonul vioi pînă la veselie al regizoarei „mare maestră în psihologii preadolescentine” (remember: **De dragul tău, Anca**, al **patrulea gard lingă debarcader**, **Rachelele albe**) consemnăm de data aceasta o schimbare de tonalitate, registrul cu acorduri grave care amestecă delicat lacrima cu zîmbetul, emoția giuitoare cu bucuria calmă a reușitei. Dialogul regizoarei cu interpreta — o fetiță delicată care își poartă „dulcea povară” a talentului cu o forță nebănuită — transformă momentele „ca-n filme” în adevărate clipe de viață. A reușit această copilă un tur de forță, în care au intrat capacitate de concentrare, înfecți în gestică, echilibrul cuvintului rostit. Iar regizoarea și operatorul au consemnat pe peliculă procesul devenirii ei psihologice.

S-a scris mult despre operatorii noștri, profesioniști de elită, talente de excepție. Cred că **Adrian Drăgușin** și-a înscris de mult numele în „topul” celor mai buni iar formula magică „motor” i-a declansat și de data aceasta resortul intim al sensibilității la imagine, topită și gîndită în stil propriu. Și astfel: portret de față cîntînd la vioară, peisaj de vară coplesit de căldură, gros-planuri semnificative se înlanțuie firesc iar povestea „curg” de la sine.

„Fără o perfectă stăpînire a tehnicii talentului nu este recunoscut”, sună o replică din film, replică potrivită pentru întreaga echipă care semnează acest film în care, tandrețea și sensibilitatea anotimpului fericit al copilăriei constituie nota dominantă.

ILEANA DĂNĂLACHE

IMPERATIVUL CREATIVITĂȚII IDEOLOGICE

Emergența în conștiința umanității a concepției revoluționare despre lume, societate și viață a clasei muncitoare — materialismul dialectic și istoric și socialismul științific — reprezintă un proces intelectual cu profunde și durabile implicații în toate sferile vieții societății moderne și contemporane, în plan politic, economic, social, moral, cultural, educativ. Funcția catalizatoare a marxismului, rolul său central în confruntările de idei ale epocii contemporane au devenit astăzi mai mult ca oricând mai puternice, demonstrând vitalitatea și adevărul său, capacitatea de a se raporta la realități aflate în permanentă mișcare și schimbare. Această putere izvorăște din spiritul adinc creator sădit în miezul, în modul de raționare, în logica proprie concepției revoluționare a clasei muncitoare, din valorificarea acestui spirit creator de către fiecare partid revoluționar, potrivit experienței istorice specifice, condițiilor concret-istorice în care acționează.

Prin opera de excepțională valoare teoretică și practică a secretarului său general, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, Partidul Comunist Român și-a adus și își aduce o contribuție esențială, de mare prestigiu, la dezvoltarea concepției revoluționare despre lume, societate și viață, această contribuție românească în idei și acțiune practică emanând din experiența făturii socialismului în România, din cunoașterea și aplicarea legilor obiective ale istoriei și, de asemenea, din cunoaș-

țerea și interpretarea științifică a proceselor și fenomenelor manifestate în lumea contemporană.

La noi în țară, opera originală, științifică, creatoare, a tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU a impulsionaț, după Congresul al IX-lea cercetarea românească astfel încit concepția revoluționară, filozofia marxistă găsește în România socialistă un teren amplu de manifestare, de dezvoltare prin lucrări al căror conținut este pus de acord cu cerințele practicii sociale, cu cele mai noi cuceriri ale științei, cu experiența acumulată de umanitate în eforturile ei privind soluționarea celor mai acute probleme, precum lupta pentru progres, pentru pace și dezarmare, pentru o lume mai dreaptă și mai bună.

În acest cadru larg se înscrie și lucrarea „Istoria filozofiei marxiste” elaborată de prof. univ. Gh. Al. Cazan și a cărei dezbateră este de natură să sublinieze o dată în plus și pe acest caz concret atributele esențiale ale însușirii și dezvoltării concepției revoluționare a clasei muncitoare potrivit exigențelor formulate de secretarul general al partidului, în sensul depășirii oricărui dogmatism, a imaginii despre adevăruri imuabile, date o dată pentru totdeauna, pledoaria vizind deschiderea spre nou, spre cunoaștere și viață, spre creație și în plan ideologic, așa cum ea se manifestă în domeniul material, economico-social al societății noastre.

Perenitatea gândirii revoluționare

Spre deosebire de alte istorii (rare) și de unele „reflecții” asupra filozofiei marxiste, în care contribuțiile lui Friedrich Engels și, îndeosebi ale lui V. I. Lenin, sint trecute sub tăcere sau sint minimalizate, simulându-se o „recitare” a unor teze din operele lui Karl Marx ori opunind pe Friedrich Engels lui Karl Marx sau pe V. I. Lenin lui Karl Marx și Friedrich Engels, Gh. Al. Cazan, înarmat cu argumentele neclătinabile ale istoricilor filozofiei, epistemologiei, dialecticii și metodologiei, demonstrează, într-un mod care nu lasă loc echivocului, unitatea de esență a spiritului filozofiei marxiste de la originile ei și pînă astăzi. În cele cinci părți ale **Istoriei filozofiei marxiste**, alcătuite din 16 capitole, cu numeroase subcapitole, Gh. Al. Cazan supune discuției publice tezele prime și fundamentale ale materialismului dialectic și istoric și ale socialismului științific. Partea întâi urmărește evoluția filozofică și politică a lui Karl Marx în perioada dintre 1837 și 1844, definirea critică a conceptului de filozofie în teza de doctorat (**Deosebirea dintre filozofia naturii la Democrit și filozofia naturii la Epicur**), susținută în 1841, sfera și conținutul conceptelor de filozofie, stat și drept în studiile tipărite în „Gazeta Renană” (cu deosebire în **Contribuții la critica filozofiei hegeliene a dreptului. Introducere**) și tezele cuprinse în **Manuscrisele economico-filozofice din 1841**, evoluția filozofică și politică a lui Friedrich Engels. Partea a doua a cărții reconstituie, cu migală și cu pasiune, tezele prime și fundamentale din **Sfînta familie**, **Situația clasei muncitoare din Anglia**, **Ideologia germană**, **Tezele despre Feuerbach**, **Mizeria filozofiei sau critica filozofiei mizeriei și Manifestul Partidului Comunist**. Meritul lui Gh. Al. Cazan izvorăște din faptul că realizează conexiuni edificatoare cu tezele clasicilor marxismului din lucrări premergătoare, dar dă și o interpretare originală unor texte din aceste opere.

Reprezintă **Ideologia germană** locul unei „tăieturi epistemologice” în opera lui Karl Marx? (cum credea Louis Althusser). Faimoasa „tăietură” — demonstrează Gh. Al. Cazan — fusese făcută în lucrări mai vechi decit **Ideologia germană** (**Contribuții la problema evreiască și Contribuții la critica filozofiei hegeliene a dreptului. Introducere**, **Manuscrisele economico-filozofice din 1841**), incit Louis Althusser are numeroase motive de a formula opoziția de principiu dintre concepția lui Karl Marx despre istorie, expusă în **Ideologia germană**, și oricare altă filozofie (teorie) a istoriei care i-a premers, dar nu are deloc dreptate cind plasează „tăietura” dincoace de **Manuscrisele economico-filozofice din 1841**. Tezele despre Feuerbach nu reprezintă, în interpretarea lui

Gh. Al. Cazan, „germenul genial” al noii concepții despre istorie, cum credea, greșit, Friedrich Engels, în 1888, ci doar ciorne sau schița unui plan al capitolului despre **Feuerbach din Ideologia germană**. Argumentarea lui Gh. Al. Cazan este, și din acest punct de vedere, ireproșabilă. A treia idee are ca obiect locul **Manifestului Partidului Comunist** în evoluția filozofică și politică a lui Karl Marx și Friedrich Engels. Lucrarea reprezintă un program politic al proletariatului, nu o lucrare de filozofie, scrisă cu patos revoluționar, lipsit de sentimentalism, dar mustind de idei filozofice (privitoare, cu precădere, la raporturile dintre existența socială și conștiința socială, determinism și libertate, societate civilă și stat, rolul modului de producție) valabile — în esență — pentru toate mișcărilor revoluționare de tip comunist, cu precizarea că orice mișcare muncitorească și comunistă trebuie să le aplice în raport cu împrejurările în care se află. Partea a treia dezbate teze cuprinse în creația lui Karl Marx și Friedrich Engels în etapa dintre 1848 și 1895 (mai cu seamă în **Luptele de clasă din Franța, 1848—1850**, **Războiul țărănesc german**, **Opisprezee brumar al lui Ludovic Bonaparte**, **Bazele economiei politice**, **Contribuții la critica economiei politice**, **Capitalul**, **Anti-Dühring** și **Dialectica Naturii**), în care se infățișează și se comentează, printr-o argumentare originală, fondul dialecticii materialiste, ca teorie și metodă în analiza, înțelegerea, explicarea și critica lumii lucrurilor, lumii omului și lumii spiritului. Partea a patra discută critic aportul unor gânditori marxisti contemporani lui Karl Marx și Friedrich Engels sau aparținind generațiilor următoare la dezvoltarea marxismului. Mult mai mult decit alții, Vladimir Ilici Lenin (1870—

1924), depășind pe Gh. Plehanov și pe Rosa Luxemburg, a interpretat și a completat revoluția săvîrșită de marxism în filozofie într-un mod care spune totul pentru un bun cititor al materialismului dialectic și istoric: filozofia lui Karl Marx și Friedrich Engels nu este o metafizică închisă și necritică, ci o filozofie deschisă și critică, în care teoria „ascultă” de practică și practica fundează și verifică teoria. Ea nu este o dogmă, ci o călăuză în acțiune. Partea a cincea a lucrării repune în conul de lumină al conștiinței filozofice românești teze din **Materialism și empiriocriticism** (categoria filozofică de materie, o „categorie-postulat”, care se dublează în ceea ce există obiectiv și ceea ce, existind obiectiv, poate fi cunoscut la infinit), conținutul și formele adevărului, rolul practicii în cunoaștere, opoziția dintre materie și conștiință, subrezenția și lipsa de valoare a tezelor **empiriocriticismului** și a variantelor lor **empiriomoniste** (elaborate de A. A. Bogdanov, detractor al materialismului dialectic și istoric înainte de 1917 și ideolog al „Proletcultului” după izbînda Revoluției din Octombrie 1917), critica „idealismului fizic” și a „crizei fizicii” în filozofie, sensul ideologic al **partidelor** în filozofie și parținutea (și obiectivitatea) în filozofie.

Capitolul final al lucrării analizează dezvoltarea filozofiei marxiste de la moartea lui V. I. Lenin și pînă în prezent. Nu sint neglijate neajunsurile și slăbiciunile unor detractori ai filozofiei marxiste și nici afinitățile unora față de tezele prime și fundamentale ale materialismului dialectic și istoric și ale comunismului științific.

Holărît, lucrarea profesorului Gh. Al. Cazan este o certă utilitate suscitind un viu interes în rîndul celor care profund interesati de problemele, mai mult sau mai puțin controversate ale filozofiei marxiste nu vor înceta să-și pună noi întrebări și să caute noi răspunsuri în spațiul unei gândiri care și-a verificat valabilitatea și care rămîne vesnic deschisă. Gh. Al. Cazan oferă, în această privință, un model exemplar.

ION MIHAIL POPESCU

Un meritoriu demers teoretic

După o **Istorie a filozofiei românești** (Editura Didactică și Pedagogică, 1984) — compendiu necesar și util în contextul valorificării depline a meditației filozofiei autohtone — prof. Gh. Al. Cazan se supune din nou judecății publice și universitare cu o lucrare privind **Istoria filozofiei marxiste** (Editura Didactică și Pedagogică). Este vorba, desigur, de un manual destinat studenților — facultăților de profil și nu de un tratat exhaustiv al problemei, recunoscută ca una dintre cele mai bogate din punct de vedere bibliografic.

Intr-adevăr, cine încearcă să rememoreze istoria filozofiei marxiste se confundă de fapt într-o imensă bibliografie, capabilă să descurajeze prin volumul ei covîrșitor. Sint necesare, aproape întotdeauna, criterii ferme, atît în ceea ce privește regimul de muncă, cit și în ceea ce privește obiectivul cercetării pentru a reuși o decontare cit de cit semnificativă în acest spațiu, deloc lipsit de revelații și surprize livrești. Secolul ce s-a scurs de la apariția lui K. Marx (1818) a generat cea mai importantă activitate hermeneutică și praxiologică realizată vreodată în istoria ideilor pe baza și prin opera unui gânditor. Etichetele intelectuale au proliferat într-o asemenea măsură încit este nevoie de o erudiție enciclopedică și de un aparat de selecție deosebit de mobil pentru a putea decela spiritul originar al concepției lui Marx de dezvoltările, simplificările sau adăugirile ulterioare. Ca orice operă crucială, opera lui K. Marx permite și cere o mare varietate de „lecturi” și este îndoelnic că acestea ar putea fi ierarhizate pe o scală unică a adevărului. Cert este faptul că lectura „porționată”, în felii, parcelară face nu numai să se piardă întregul, deci mesajul și semnificația sa, ci și determinații esențiale ale părților, teză astăzi la mare modă în retorica auctorială, dar care era deja un principiu inatacabil pentru Hegel. Lecturile parțiale ale operii marxiste (termen ce desemnează ansamblul elementelor legate de persoana lui K. Marx) — și consecința lor inevitabil eronată, teza „depășirii” acestuia — nu constituie altceva decit reacții necesare la complexitatea și varietatea sa, cind nu au fost cu încercări directe de manipulare. Nici o operă crucială nu-și dezvoltă la o singură abordare și dintr-o dată toate determinațiile și sugestiile creative. Cu atît mai mult una care nu numai că profilează noi structuri în plan intelectual, dar, simultan, desemnează și o strategie de acțiune la scară istorică. Trebuie deci să diferențiem capacitățile hermeneutice (Gh. Al. Cazan se declară, pe bună dreptate, partizan al acestei metode) de a considera toate determinațiile esențiale ale unei opere, lucru

deloc simplu pentru cea marxiană, de faptul că, la o citire dintr-o perspectivă nouă, aceeași operă se dovedește capabilă să releve sensuri noi. Să disociem deci explicarea operii de opera care explică. Căci „puterea” celor două tipuri de lecturi nu este identică. Explicarea operii, fie didactică, reproductivă sau interpretativă trebuie să preceadă opera care explică.

Or, Gh. Al. Cazan s-a găsit într-o situație stranie în momentul în care a deschis dosarul acestei lucrări. Cu excepția a patru-cinci lucrări, apărute într-un ritm lent de-a lungul deceniilor (S. Voinea, L. Pătrășcanu, M. Florian, Năstase Popescu, Traian Pop, R. Florian) în bibliografia românească de specialitate nu există un sector care ar putea fi denumit al **marxologiei**. Disponibile sint, desigur, operele lui K. Marx și Fr. Engels, scrisorile schimbate între ei, o parte din corespondența cu țări și nenumărate exegeze.

Intr-un asemenea cadru acest manual de 317 pagini este o remarcabilă realizare. Cartea prof. Gh. Al. Cazan este o încercare de a oferi un punct de vedere într-un domeniu în care sint nenumărate opuri și luări de atitudine. Adoptînd o perspectivă istorică și metoda hermeneutică, Gh. Al. Cazan a optat pentru descrierea pas cu pas a procesului intelectual parcurs de K. Marx și Fr. Engels de la prima lucrare elaborată individual și pînă în ultimele momente ale vieții fiecăruia. Iar aici este de subliniat și o contribuție care pare să fie într-adevăr nouă (nu am întîlnit-o în nici o lucrare de marxologie ce ne-a fost accesibilă) și anume, împrejurarea cu totul particulară că Fr. Engels își încheie activitatea cu ceea ce K. Marx începuse: nefilozofice. Prof. Gh. Al. Cazan subliniază că parcursul intelectual al celor doi gânditori a fost oarecum defazat din acest punct de vedere (se știe că Marx a pornit de la filozofie pentru a ajunge la economie politică și istorie), fapt cu covîrșitoare consecințe pentru posteritatea marxistă și diferit interpretat de către diferitele școli analitice, fie ele partizane sau critice. Cind Engels s-a întors la filozofie — după dispariția lui Marx — se modificaseră toate axele fundamentale ale contextului politic, social și intelectual, iar fiecare din complexele problematice dezbătute (expresia este a lui G. Lukács) apărea într-o lumină nouă, începuse complicatul și agitatul proces al explicării operii.

Istoria filozofiei marxiste elaborată de prof. Gh. Al. Cazan este, fără nici o îndoială, o lucrare limpede, exactă și sugestivă pentru un domeniu în care meditația critică românească se exercită cu deplină maturitate.

ALIN TEODORESCU

ZAMFIR DUMITRESCU — „Ceainic cu pensule”

● **GELU PUȘCAȘU, București.** Sinteți unul dintre cei mai talentați autori care mi s-au adresat în ultimii ani. Mi-ar face plăcere să vă cunosc. Principala caracteristică a versurilor dv. constă în curajul de a întinde la maximum coarda convenției poetice. Personajul liric care se configurează — și pe care cititorul îl îndrăgește — are nu numai fior metafizic, ci și dezinvoltura unui detectiv din romanele polițiste:

„eram atât de bun porumbelii numai pe mine mă găinău apele numai casa mea inundau din umedu-nalt de la umeda stea o lumină a pierderii mă ilumina

precum iarna miresele precum vara zăpezile din țimplete de aer ale mării tot mai puțini și tot mai rar se întorceau cocorii

atât eram de bun și de sărac timpul mă fura ca un băcan tie-tac ca o moară ce-ntruna măcina griul ca o mamă ce-și revendică fiul

atât eram de bun / se mai purtau în teritoriile mele marile bălării în lotuși albi, în bărci de papură spre mieznoaptea împăcării din cerul gurii mele coborau trandafiri”.
(Adagio)

● **ELA GHITEANU, Ploiești.** Aprecierile dv. m-au bucurat și vă mulțumesc.

● **EMIL AMARA, București.** Mi-a plăcut modul inteligent în care combateți și persiflați părerea mea — nefavorabilă — despre schița pe care

mi-ați trimis-o în urmă cu șase luni. Dar tot nu m-ați convins. Nu vă dați seama că, oricite explicații ați căuta, schița rămâne naivă, deoarece este prea evidentă tendința dv. de a împărți oamenilor în „buni” și „răi”?

● **NICOLETA DINU, București.** „Am observat că acele care scriu mai puțin bine dv. le dați răspunsuri ironice. De ce? Mai bine ați încerca să-i ajutați”.
Cum?

CENACLU prin corespondență

● **FLORIN TĂNASE, Malu-Spart, Giurgiu.** Nu vă pot răspunde printr-o scrisoare — în zadar mi-ați trimis un timbru de 2 lei. Dar vă respect dorința și nu-mi fac publică părerea despre versurile dv. Oricum, dacă mi-ați fi făcut-o, ați fi regretat...

● **IOAN C. ALEX, Nădăd, Spișuș, Bihor.**

„Te aștept în fapt de seară
Ca pe un tren accelerat
Ca pe-un tramvai ce a imitizat” etc.
Înseamnă că aveți de așteptat foarte mult.

Cit privește publicatul, chiar că nu trebuie să mai așteptați, pentru că

versurile sînt în mod iremediabil puerile.

● **ION IACOB, Buzău.** Prietenul dv. Nicu Bălăceanu v-a aruncat — este expresia lui — în „groapa cu lei”, trimițându-mi o parte din versurile dv. Le-am citit cu atenție și am constatat că sînt demne de interes, îndeosebi datorită originalității unor imagini:

„sînt fierul
ce n-a simțit nicovale”

„păianjenul
îți țese discret
melancolia”

„intram în text
ca-ntr-o catedrală
aplicat”.

Poeziile în ansamblul lor însă nu rezistă, deoarece cuprind și multe formulări neinspirate, de genul:

„aveam revelații
stomacul iubitei
în care pulsa
lumina măruntaicilor”

● **OCTAVIAN BUTUZA, Băia Mare.** În poezia dv. este prea multă proză. Totuși, nu se poate nega dramaticul unor „răspunsuri”:

„Am văzut ieri copilul și pasărea
aproape murise, aproape iavise,
prea mult chinuise copilul pasărea,
iar azi veia cu ea,
aproape vie, aproape moartă
să îi singurănăci grăunțele
ce cu grijă le-nerzase în palmă,
să se-nerze pe umărul lui”...

ALEX ȘTEFĂNESCU

Lumea cu amănuntul

Darrieux: balul continuă

Născută la Bordeaux la 1 mai 1917, actrița franceză Dannielle Darrieux a făcut studii pe care nu le-a terminat la Conservatorul din Paris, clasa de violoncel.

Din 1931, cînd a realizat primul ei film, aproape două decenii a cucerit inimile spectatorilor prin ingenuitatea, delicatetea și sinceritatea ei adolescente. Ulterior, după 1949, odată cu maturizarea, ea avea să-și diversifice cu strălucire interpretarea și să-și îmbogățească cu tonalități mereu noi psihologia rolurilor interpretate. Ea se distinge, de asemenea, printr-o excepțională longevitate artistică. În 1973 ea va juca în „Trandafirii roșii și ardeii verzi”, în 1975 în „Divina”, în 1976 în „Anul sfînt”, desfășurînd totodată și o activitate susținută pe scenele teatralului. Pînă astăzi ea a rămas o actriță pe care și tinerii și vîrstnicii o admiră în filmele sale.

În cele de mai jos, redăm în traducere articolul „Darrieux: le bal continue”, din rubrica Teatru a revistei L'Express din 12 aprilie 1985, p. 54-55, semnat de René Bernard.

În Franța, i se spunea D.D., iar în restul lumii Didi. Dar, în timp ce după ea alte vedete al căror nume a fost prescurtat datorită gloriei s-au retras o dată cu apariția primelor riduri, Dannielle Darrieux continuă luînd rolurile așa cum vin și viața așa cum este.

În timp ce cinematograful, în cursul seratei Cezarilor, îi aduce unul din acele omagii care îngroapă și încoronează în același timp, ea urcă din nou pe scenă la teatrul Nouveautés, în compania lui Suzanne Flon și a lui „Gigi” de la Colette, într-o piesă pusă în scenă de Jean Meyer. Darrieux o interpretează aici pe Alicia, mătusa strateg în amoruri venale.

„O cinică, este incintător”, savurează ea cu fioruri de amatoare de rață în singe.

Ea tocmai s-a așezat în loja sa, spunînd că a întîrziat, înfrigurată, rotindu-se, cu miinile sale de tăietoare de trandafiri răscolindu-și drăcește părul, nu mai mult vedetă decît o vinzătoare din piața de flori. Timidă, ca să spunem totul, în ciuda dovezilor insidioase ale farmecului său, ea a început cu „Balul”, în 1931 cînd avea 14 ani — seria celor 90 de filme ale sale, adesea de răsunit universal.

„Ce copilă nostimă”, „Mayerling”, „Katie”, „Caruselul”, „Adevărul despre Bébé Donge”, „Operația Cicero”, „Rosu și Negru”, „Domnișoarele din Rochefort” — visăm, doamnă, visăm, cu atît mai mult cu cît ne amintim că Litvak, Tourneur, Mankiewicz, Autant-Lara, Duvivier,

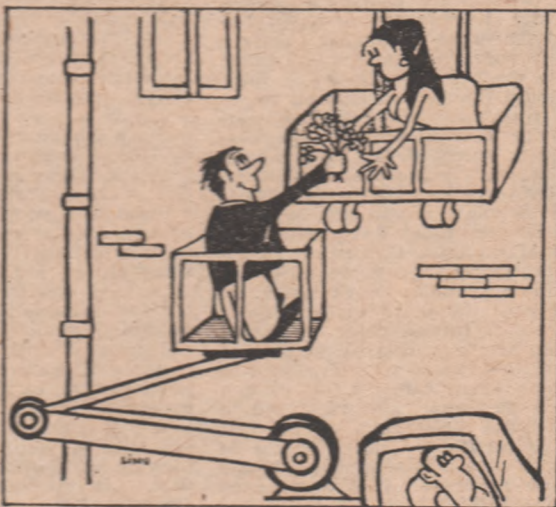
Demy Ophuls erau în spatele camerei de luat vederi, în timp ce Charles Boyer, Douglas Fairbanks jr., John Loder, Gérard Philippe, Jean Gabin, James Mason nu rezistau unor seducții prea senzuale ca să nu se măscăze cu nepăsare, prea inteligenți ca să nu fie melancolici.

Aceasta era vremea tumultului capitolului românesc al cinematografului francez de dinainte de război, a unuia dintre cele mai strălucitoare decenii ale vîrstei de aur a Hollywood-ului.

Prezentare și traducere de
HELENA CONSTANTINESCU

(Va urma)

Cronica literară în linii frînte de LINU

Lucian Avramescu, Bună seara, iubito (poezii), Editura Eminescu, 1987.

Eterna temă a dragostei este tratată de Lucian Avramescu dintr-o perspectivă modernă.

Tabela de marcaj

Chinui-v-ar rotativa!

Sînt la ananghie. Rău! Miercuri, taman la ora meciului cu Spania, revista intră-n rotativă. Norocul cititorului, că SLAST-ul e mai repede pe piață, da' ghinionul cronicarului, că n-are cum să scrie despre meci! Ce să te faci într-o situație grea, ca asta? Varianta 1 — mai bine nu scrii nimic (părere de șef); Varianta 2 — scrii ceva așa-și-așa, care să nu te angajeze cu nimic (un binevoitor); Varianta 3 — născocesci c-ai visat ceva despre meci și talmăcești invers, că știi cum e cu visele (un concurrent); Varianta 4 — faci un interviu cu un specialist în calculul probabilităților, privind șansele din grupă (unul cu idei salvatoare); Varianta 5 — montezi un telefon la masa presei de la stadion și dictezi direct în... rotativă (unul care confundă rotativa cu linotipul și care e naiv, crezînd că poți conta pe locul de la masa presei); Varianta 6 — publici scrisoarea pe care ți-a trimis-o la redacție „un grup de suporteri ai Rapidului”, în care se insinuează că Grigore, Ion Marin, Cojocar, Șt. Popa și Manu ar fi demni de o echipă a veteranilor (un anti-rapidist); Varianta 7 — publici scrisoarea trimisă de Liță Dumitru, în semn de mul-

tumire, lui Corneliu Vadim Tudor, scrisoare încă nepublicată, dar care va face multă vilvă (un rapidist adevărat, care nu dorește retrogradarea Rapidului); Varianta 8 — nu scrii nimic despre Rapid și scrii ceva despre festivitatea de la Sportul studentesc (unul care l-a invitat la această festivitate doar pe reprezentantul revistei „Flacăra”); Varianta 9 — nu scrii nimic despre Rapid, nici despre Sportul studentesc, nici despre meciul cu Spania, nici despre campionat, ci scrii despre Divizia B, cum a făcut cotidianul de specialitate, cu două zile înaintea partidei România-Spania (un discret); Varianta 10 — scrii un jurnal de călătorie, cu amintiri din Monte Carlo, pedalînd pe dragostea de care se bucură printre gazetarii de sport președintele Clubului Steaua (un glumeț); Varianta 11 — urezi echipei României mult succes în meciul cu Spania, din preliminariile Campionatului European, scrii cu toată convingerea că vom câștiga acest meci, eventual avansezi și scorul probabil (2-1), mai scrii o dată „Hai România!” și te semnezi

HORIA ALEXANDRESCU

Mapamond

● **Anni Frlind-Sperling** a încetat din viață la vîrsta de 87 de ani. Puțini își mai amintesc, poate, de faptul că ea a fost o stea de primă mărime a scenei lirice europene între anii 1920-1930, dar, așa cum se arată în articolele și comentariile difuzate în presa internațională și de agențiile de presă, foarte mulți își vor aminti de minunatul exemplu pe care tinăra artistă de atunci, star-ul adulat de milioane de admiratori în Germania, și-a întrerupt în mod voluntar cariera, în semn de protest față de urcarea nazismului la putere. În 1933, protestînd în mod public față de cucerirea puterii politice de către național-socialiștii și alege „un scop umanist în viață, un semn al adevăratei sale meniri sociale”, devenind soră de caritate și mai apoi cîntînd pentru soldații armatelor aliate în diverse țări. Și-a început cariera la operele din München, Dresda și Berlin, jucînd în spectacole de operetă, marea său succes fiind rolul Adelei din Die Fledermaus („Lăscuș”) de Strauss, în regia lui Max Reinhardt.

● **Peter O'Toole** revine pe Broadway într-un spectacol de excepție, anunțat — cu unanimitate de tonuri elogioase — agențiile de presă comentînd premiera cu Pygmalion, de George Bernard Shaw, în care marele actor irlandez apare alături de Amanda Plummer, în regia lui Val May. Presa nu mai fusese de mult prezentată pe Broadway (numai în 1956, vă reamintim, sub forma unui musical de mare succes intitulat My fair lady), iar succesul premierei de acum (duminică, 26 aprilie) confirmă revenirea cu totul excepțională a lui Peter O'Toole „care pare să trăiască o a doua tinerețe prin teatru, căruia i-a dăruit inima, cu toate că a fost făcut celebru de cinematografie”.

Compune un personaj, profesorul Higgins „de-a dreptul irreverențios față de regulile rigide ale moralei victoriene de la sfîrșitul secolului trecut, avînd aerul unui tinăr personaj picăresc o splendidă elegantă a siluetei sale extrem de înalte ce plutește ca un fel de păianjen uriaș deasupra scenariului. Tonalitatea vocii sale, acel comic irezistibil, risul său modulat pe mai multe tonuri de parcă ar fi un cîntăreț de bel-canto și prezența sa impunătoare hipnotizează realmente publicul. Prezentarea este în mod scrupulos fidelă originalului, spre deosebire de musical în care finalul era schimbat. Un spectacol cu adevărat excepțional”.

● **Expoziția Diego Rivera** deschisă în capitala Spaniei se constituie într-unul dintre cele mai mari succese ale unui asemenea tip de manifestare artistică de pînă acum din istoria modernă a Madridului, aceasta demonstrîndu-se prin cifra de peste 100 000 de vizitatori care, de la deschiderea expoziției la 16 februarie, au venit să admire cele peste 200 de opere expuse. Este vorba despre o expoziție itinerantă al cărei circuit a început la Detroit și se va încheia în această vară la Berlin, fiind concepută ca o exemplificare „a etapelor principale din creația acestui mare artist revoluționar mexican, o viziune exhaustivă a operei extraordinar de diverse și emoționante prin mesajul său a unui pictor care și-a înțeles menirea de a fi un luptător pentru cauza poporului său”.

ACTUAL

TOP 13

SECȚIA ROMÂNĂ

1. AURA URZICEANU — Vreau să vii în viața mea;
2. TIMPURI NOI — Numai cu tine;
3. SORINA MOLDAVI — Copil hoinar;
4. GABRIEL COTABITA — Noaptea albastră;
5. DORU CĂPLESCU — Vă dăruim un gînd de pace;
6. HOLOGRAF — Umbre pe cer;
7. DIDA DRĂGAN/COMPACT — Pentru voi;
8. KRIPTON — Te iubesc în orice zi;
9. VOLTAJ — Lumina;
10. MIRCEA BANICIU — Adelina;
11. ROSU ȘI NEGRU — Gîndul meu liber;
12. VASILE ȘEICARU — Dragostea cu patru foi;
13. MARINA FLOREA — Dragoste drag.

SECȚIA STRĂINĂ

1. CINDI LAUPER — Change of heart;
2. BEN E KING — Stand by me;
3. FREDDIE MERCURY — The great pretender;
4. BOY GEORGE — Everything I own;
5. STACEY Q — Two of hearts;
6. STEVE „SILK” HURLEY — Jack your body;
7. ALISON MOYET — Is this love;
8. MADONNA — Open your heart;
9. A — HA — Manhattan skyline;
10. SPANAU BALLET — Through the barricades;
11. MENTAL AS ANYTHING — Live it up;
12. LEVEL — 42 — Running in the family;
13. MEL & KIM — Respectable.

● **Primă audiție săptămîna trecută la Radio, pe programul III:** grupul Tinăra Generație cu noul lor cîntec „Vrajă ochilor tăi”. Păcat că melodia este copia fidelă a șlagărului „The power of love” lansat în '84 de Huey Lewis & the News. Violenție? Naivitate? Totul e învăluit în vîraje.

● **În luna mai sînteți invitați la următoarele aniversări ale zilei de naștere:** 4 mai — Pia Zadora, 9 mai — David Gahan (Depeche Mode), 13 mai — Stevie Wonder, 18 mai — Sandra.

MIRCEA ZANE

JURNAL ITALIAN

Confruntare la Florența

10 aprilie 1987

Și azi plouă torențial. Înainte de a ieși din hotel, îi telefonez poetului Mario Luzi; sint neliniștit, e posibil ca din cauza ploii și a frigului ce s-a abătut brusc peste Toscana, să nu vină la întâlnirea programată... Mă liniștește: „Stai tranquillo, Verro!”. Mă îndrept spre Facultate mai senin. Când traversez piazza San Marco, mă opresc la cafeneaua San Marco, vestită pentru un timp ca loc de întâlniri literare ale sanmarchiștilor ermetici, unde în perioada sa florentină venea și poetul Dragoș Vrâncianu; beau un cappuccino senza schiuma și răsfoiesc ziarul „La Nazione” să mă pun la curent cu evenimentele. Îmi atrage atenția un titlu destul de vizibil în jumătatea de jos a paginii a treia: „Quartetto da Bucarest in poesia” ce are subtitlul „Apuntamento con i poeti romeni riemersi dopo il silenzio del realismo socialista” semnat de Paolo Fabrizio Iacuzzi. Citesc pe nerăsuflăte, uitând să-mi beau cappuccino. Autorul articolului anunță evenimentul cultural recent, realizat de editorul Vallecchi prin lansarea curajoasă a cărții **Nuovi poeti romeni**: folosește termenul „quartetto” în titlu intrucit preia cele patru formule „modelizante” (Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Ion Gheorghe și Mircea Ivănescu) pe care le propun în introducerea intitulată „La generazione della rottura”. E un text alert de factură jurnalistică, incitând inerta lectorului lenes și invitându-l în final la „Infinirea cu acești poeți la ora 17.30 la Vieuxseux”. Când se anunță numele celor ce vor vorbi despre carte, observ că s-a strecurat o eroare în legătură cu numele unuia dintre participanți, căel pe invitația tipărită de editura Vallecchi și Gabinetto Vieuxseux este scris Giuseppe Bevilacqua și nu Alberto Bevilacqua; este vorba de cunoscutul germanist Giuseppe Bevilacqua și nu de romancierul Alberto Bevilacqua. Sper ca regretabila confuzie să nu jignească amorul propriu al colegului meu de Universitate. Îmi propun să-i telefonez și să-i spun că acest **imbroglione** aparține „prietenilor” săi de la ziar.

Cum intri, pe porțonul Facultății din piazza Brunelleschi, se observă, printre alte afișe (ce anunță, de exemplu, întâlnirea lui Mario Vargas Llosa cu publicul florentin la Circolo Gramsci, întâlnirea scriitorului Gînghiz Aitmatov cu studenții de la secția de rusă etc.) unul ce sună astfel: „Vallecchi Editore e il Gabinetto Vieuxseux invitano alla presentazione del volume **NUOVI POETI ROMENI** a cura di Marin Mincu e Marco Cugno. Parleranno: Giuseppe Bevilacqua, Giorgio Luti, Mario Luzi, Marin Mincu. Venerdì 10 aprile, ore 17.30. Gabinetto Vieuxseux — Palazzo Strozzi — Firenze”. Străbătind întregul cortile al Facultății de litere și filosofie, de pe toate zidurile te întâmpină acest afiș, multiplicat și pe hol, pină la intrarea în ascensor. Am o senzație ambiguă de orgoliu și teamă. Îmi tin cursul puțin crispat; analizez cu studenții secvența zborului lui Hyperion către originea sa cosmică și constat în fața acestor tineri cam gălăgioși (părunși și ei de întimplarea irepetabilă din această zi) că motivul genezei reprezintă una dintre permanențele poeziei românești. Obsedanda reluare a acestui motiv (în poezia orală și scrisă) dă posibilitatea identificării chiar a unei **obsesii a genezei genezelor**. Îi întreb dacă și în poezia italiană se poate vorbi de așa ceva. La ora de consultații de la 11, cum miine vor pleca în vacanță, mulți studenți vin să-mi ceară indicații pentru tezele lor nu tocmai ușoare („Eminescu și Leopardi”, „Eminescu și Schopenhauer”, „Blaga — poet expresionist”, „Cantemir — o figură universală a timpului său” etc.). Vine și o doamnă de la Milano care a urmat română la Florența acum 20 de ani cu profesorul Caragă și-mi cere să-mi facă teza cu mine; cum știe turcește, grecește și românește îi propun o lucrare divulgativă despre figura lui Vlad Teșeu în documentele istorico-culturale dintre Țările Române și Turcia. Când vreau să ies din Facultate, mă întâlnesc în hol cu Giuseppe Bevilacqua; dau să-i spun despre confuzia de nume din ziar, dar el mi-o tale scurt rîzind „nu e prima dată! Ce să fac dacă nu sint romancier!”. Ne dăm întâlnire pentru după-amiază la Vieuxseux. Măninc în grabă la trattoria mea din piazza San Lorenzo și mă reintorc la hotel cu intenția fermă să-mi pregătesc „discursul”; cum să vorbesc în așa fel să nu fiu prea abstract în fața unui public ce nu știe aproape nimic despre poezia română și ce să spun să nu pară că vreau să-i dau lecții lui Luzi?! Pină la urmă, ca nici-

odată, adorm fără să-mi notez nimic și mă trezesc foarte tirziu. Am timp să-i telefonez lui Sandro Damiani, un critic de teatru (care mi-a solicitat să îngrijesc un număr din revista **Il dramma** dedicat teatrului românesc) pentru a-l invita să participe. Plouă a dirotto. Încep să mă indoiesc că pe această ploaie va veni cineva la Gabinetto Scientifico Letterario Vieuxseux. Da, e vorba de o prestigioasă instituție culturală, al cărei director pentru un timp, în vremea fascismului, a fost Eugenio Montale! Ei și, ce-i interesează pe florentini poezia română?! Îmi dau seama cit de jenant ar fi ca Mario Luzi să vină și să se găsească în fața cinci-șase persoane... E trecut de cinci și aproape alerg pe via dei Servi, ocolesc repede il Duomo, intru pe via dei Calzaiuoli, cotesc la dreapta spre piazza della Repubblica și ajung cu cinci minute înainte de începerea la palazzo Strozzi. La intrare, mă întâmpină studentul meu Rotiroli: „Și tranquillizzi, professore, la sala è piena!” („Linistiți-vă, domnule profesor, sala e plină”). Roșcovanul din sud (e din Calabria) ride con aria divertita (cu un aer poznaș). Mă vede respirînd adine pentru a-mi reveni din uimire. Mă destind. Îmi recompun morga cotidiană și intru nepăsător: îi cortile se află Mario Luzi (ce-mi zîmbește complice), directorul instituției, Bagnoli și Giorgio Luti (italienistul cunoscut ce ne-a vizitat țara în 1985), care mi-l prezintă pe poetul Ricchi, venit din partea televiziunii din Florența. Luîndu-mi un mic interviu, acesta îmi cere să răspund la câteva întrebări pină la venirea lui Bevilacqua. Întii de toate mă chestionează despre raporturile de vecinătate dintre poezia română și cea italiană: îi răspund că această vecinătate se referă în primul rînd la Europa: aceleași probleme și aceleași căutări ce caracterizează poezia europeană în general pot fi descoperite, în forme desigur specifice, fie în poezia italiană, fie în poezia română și apoi, în al doilea rînd, îi notific că apropierea specială se referă la tiparele latinității ce au modelat asemănător la nivelul lingvistic cele două aril poetice. În legătură cu **Nuovi poeti romeni**, mă întreabă cum participă aceștia la manifestarea poeticului, în ce mod se implică ei în efortul de rezistență al poeziei? Prin Nichita Stănescu — spun — cred că această generație de poeți e avansat una din cele mai tragice și mai neliniștite conștiințe poetice a acestui secol. La fel, îi numesc pe Marin Sorescu, Ion Gheorghe și Mircea Ivănescu și adaug că poezia cea mai tinără emulează de la egal cu aceea italiană. Între timp a sosit și Bevilacqua. Bagnoli ne soamează să începem. Sala e cu adevărat plină. Observ diversi scriitori din Florența, ziaristi, colegi de la Universitate. Printre aceștia reușesc să-i salut pe D'Arco Silvio Avalle, Miklos Hubay, și Alessandro Scerpieri. Îl văd și pe pictorul Mihai Vulcanescu. Rolul de moderator îi revine lui Mario Luzi. El este cel ce începe serata. Devin extrem de atent, de altfel ea întreaga sală: ce va spune cel mai mare poet italian în viață despre poezia română? **Infatti**, chiar ce spune? Luzi începe prin a afirma că, în timp, a cunoscut diverși poeți români, printre care: Tristan Tzara care i-a fost prieten în perioada de după „insurrecția de la Zürich”; Dragoș Vrâncianu, ce i-a fost coleg la Universitatea din Florența în anii '30 și cu care a întreținut călduroase raporturi de prietenie pină la moartea acestuia din 1977; Eugen Jebeleanu cunoscut la București; Marin Sorescu, întâlnit la numeroase congrese scriitoricești internaționale și Marin Mincu, poet din această generație, pentru care a scris o prefață la volumul de poezie **In agguato**, volum pe care l-a adus cu el și-l arată publicului. Cere voie să citească. „Nu sintem informați cum ar fi firesc despre poezia ce se scrie în România; o țară unde, mai ales în acest secol, reacția promptă la nou a fost neîntrepruptă; și persistența, cultă și de aceea mult mai subtilă, a etnicității profunde abia se face simțită. În revistele din București, pe care am putut să le urmăresc se remarcă animația, sensul fervent al actualității, atenția acordată căutărilor teoretice, metodologice și formale: există încă, la fel, și studiul fidel și permanent al tradiției umanistice românești. Dar se observă imediat că între avangardă și tradiție nu există acele raporturi antitetice pe care noi le dăm drept scontate... Poezia română știe să treacă ușor de la tradiție la avangardă și să asimileze avangardele înăuntrului unei tradiții noi fără a recurge la scandalurile manifeste din alte

părți. Astfel Tristan Tzara era orgolios să considere opera sa în continuitate, fără a accepta o sciziune între ceea ce a scris în România și ceea ce a scris după aceea. Depinde probabil de faptul că tradiția românească, în mod tradițional îndreptată către Europa Academicilor, da, dar și către aceea de **boulevards**, în literatură dar și în arte, este constituită în cea mai mare parte ea însăși din ireverențioși și inovatori. Poezia română a secolului nostru a avut câteva episoade excelente și sint cu toate episoade **exemplare** a celei compenetrări inviorătoare a contrariilor pe care Apollinaire o vedea în schimb manifestîndu-se în acea **querelle** dintre tradiție și inovație. Această specială atitudine creativă, ce înglobează **assimilazione** e **proposizione** insieme (asimilare și anticipare) tradiție și ruptură a tradiției în mod simultan e caracteristică pentru **le genie roumain** și acest lucru se observă și în materia poetică din **Nuovi poeti romeni**. Există un mod specific al poeziei române ce-i aparține și care **la scena sempre** oriunde s-ar prezenta aceasta”. Mario Luzi a vorbit timp de aproape o jumătate de oră despre poezia română. A pronunțat și numele lui Arghezi și Eliade. Toți ascultă extaziați. Stau lingă el și-i urmăresc de aproape răsufierea grea: a obosit căci are 73 de ani. Vocea lui uscată mai stăruie puțin în microfon ca un ecou sonor prelungit. În sfîrșit, izbucnesc aplauzele. Marele poet Mario Luzi a vorbit despre poezia română cu multă decizie și în cunoștință de cauză. În final reaminteste din nou de prietenul său Dragoș Vrâncianu. (Îmi amintesc că l-am întrebab cîndva ce a învățat el de la poetul român, căci, nu-i așa „ii sinteti dator cu ceva?” — „Am învățat să tac de la Dragoș Vrâncianu. Venea la scratele noastre și știa să tacă în mod profund, lucru cu totul rar la un poet de azi!”). Ia apoi cuvîntul Giorgio Luti, critic și istoric literar, profesor de literatură italiană la Facultatea de litere. El afirmă că poezia ce face materia volumului **Nuovi poeti romeni** („pe care, — aminteste — am citit-o deja și în calitatea mea de consilier al editorului Vallecchi”) se caracterizează prin inovație postmodernistă și substanță și că, așa cum a spus și Mario Luzi, acest volum confirmă participarea orgolioasă a poeziei românești la manifestarea discursului poetic european. De altfel, prin expresionismul lui Lucian Blaga, prin recuperarea tradiționalismului religios de către Tudor Arghezi, prin simbolismul existential al lui George Bacovia și prin textualismul lui Ion Barbu, poezia aceasta este o prezență activă, deși, neomologată, deja din prima jumătate a secolului. Citează **Poesia romana d'avanguardia** apărută la Feltrinelli în 1980 și consideră că **noii poeți** se integrează firesc în discursul postavangardist, această a doua carte completînd o panoramă a poeziei românești în Italia prin care astfel se aduce la zi ceea ce era esențial în spațiul poetic românesc. Constată că, în lectură, se pot urmări cu folos mai multe direcții lirice și că se pot face apropieri interesante între **I Novissimi** și poeții români actuali, de exemplu între Mircea Ivănescu și Edoardo Sanguineti. Naturaletea de ton a acestor poeți români, ca și conținuturile ce vehiculează în textele lor „ne fac pe noi, italienii, să luăm act de valoarea unei poezii autentice și originale, fără nici un complex de inferioritate în fața Europei. Dacă avem în vedere realismul socialist Giorgio Luti și-a încheiat și el intervenția iar eu încă nu știu ce voi spune cînd va trebui să iau cuvîntul. Acum, vorbește Giuseppe Bevilacqua, profesor de germanistică la Ate-neul florentin, traducătorul lui Celan în italiană. Devin atent. „Eu mă consider românist de drept — afirmă vorbitorul — intrucit am fost elevul lui Ramiro Ortiz la Universitatea din Padova, după ce acesta lăsase Universitatea din București”. Bevilacqua evocă pasionat nostalgia marelui prieten al literaturii române ce le vorbea studenților săi padovani aproape exclusiv despre Mihai Eminescu (observ că pronunță corect numele poetului român!). „Nu întimplător suntem aici să vorbim despre **Nuovi poeti romeni** într-o incintă de cultură florentină. Iată, tot la Firenze, la editorul Sansoni, ieșea în 1926, ediția de **Poesie** de Mihai Eminescu în traducerea lui Ramiro Ortiz (scoate volumul tascabil din voluminoasa-i geantă și-l arată publicului). Prin acțiunea editorului Vallecchi asistăm la reinnoarea unei tradiții”. Ca germanist, Giuseppe Bevilacqua ține să sublinieze componenta culturală germană a lui Eminescu, dar și

dimensiunea expresionistă a operei lui Lucian Blaga. „Sublinieze aceste raporturi spre a ilustra legăturile mele cu poezia română ce nu sint deloc improvizate”. Face apoi un elogiu Bucureștiului de unde au pornit idei artistice inovatoare și poeți și scriitori de primă mînă. „Am citit recent romanele lui Mircea Eliade, apărute la editura Jaca Book din Milano și am descoperit un lucru extraordinar: personajul cel mai viu al lui Mircea Eliade este chiar orașul București; se simte acolo o vitalitate misterioasă și o efervescență culturală ieșită din comun. Am înțeles de unde au ieșit Cioran, Eliade, mi-am dat seama unde s-a format poetul Paul Celan”. Susține apoi că e interesant de urmărit cum în poezia română modernă, coexistă simultan toate mișcărilor avangardiste și tradiționale, cum revistele de avangardă românești au încercat în mod paradoxal să dea o bază „tradițională” mișcărilor lor. Fundoianu îl ia ca model pe Arghezi iar în ceea ce-l privește pe Tristan Tzara se simte cum a fost format și influențat chiar și în perioada dadaistă de către Ion Vinea. „România este importantă pentru că a impulsionat mișcarea literară europeană pîndind mercur în afară mari scriitori și poeți bilingvi. E cazul lui Tzara evocat mai întii de Mario Luzi, dar este și cazul lui Panait Istrati, și cazul lui Paul Celan... Este foarte ilustrativ pentru mine faptul că înainte de a deveni marile poet de limba germană, Paul Celan a fost un poet de limba română care s-a format la București în cercul supracalității români ce reprezentau atunci (între 1940—1947) ultimul avanspost al avangardei europene. Celan a scris în românește rămînînd fidel acestui **background** cultural. A tradus din română în germană texte de Tudor Arghezi și Virgil Teodorescu... Despre **Nuovi poeti romeni**, Bevilacqua spune că a găsit acolo o poezie profundă și vie de o mare varietate de formule expresive. „Mi-au plăcut poezii ce vor să introducă spațiul cotidian în poezie și vor să capteze în discurs chiar actul scriiturii. De asemenea, e foarte originală angajarea mitului în discursul actual”. Citează numele lui Ion Gheorghe ca poet orfic postmodernist. În final, Bevilacqua propune să se citească din textele lui Nichita Stănescu, Marin Sorescu și ale subsemnatului. Mă simt salvat. Mă agăț de propunerea lui Bevilacqua în ceea ce mă privește pentru a amorsa luarea mea de cuvînt. „Ar trebui probabil să vorbesc aici ca profesor de literatură română, dar profit de ocazie pentru a declara că acum mă simt mai bine în ipostaza de poet. Mărturisesc că am venit aici speriat și curios să ascult ce vor spune despre poezia română Mario Luzi, cel mai mare poet italian în viață, Giorgio Luti, un critic renumit și Giuseppe Bevilacqua, germanistul cunoscut. Am fost curios să văd ce știu italienii despre noi, românii, am vrut să mă conving dacă **existăm** pentru ei ca poeți. După ce ei au spus ce au spus și după ce au numit alți poeți români, pot deduce că poezia română există totuși în Italia. Sint foarte bucuroși să vă spun în încheiere că eu am venit astăzi aici să **invăț** de la ei despre noi!”. În încheiere, am propus ca Mario Luzi să citească un poem al său dedicat poeziei românești. Serata s-a încheiat prin lectura poeziilor „Elegia a doua”, „Getica” de Nichita Stănescu și „Muzeul satului” de Marin Sorescu. Atît. Firenze.

MARIN MINCU

Important

Personalitatea și destinul marelui om de cultură națională care a fost Nicolae Iorga își află în paginile recentului volum „**DRUMETÎ IN CALEA LUPILOR**” scris de Nicolae Dragoș și Mihai Stoian și apărut la Editura Eminescu o amplă și deosebit de emoționantă evocare. O carte care relevă puterea de a ne reaminti trecutul dar și valoarea morală a memoriei care îl păstrează mereu viu.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRATIA :
București, Piața Școlii, Tel. 17
60 10, 17 60 20. Abonamentele se fac
la oficiile poștale și difuzorii din
întreprinderi și instituții — Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Școlii” editorii din străinătate se pot
abona prin „ROMPRESFILATELIA” — Sectorul export-
import presă P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfr
București, Calea Grîviței nr. 64—66.